ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

COM(93) 534τελικό

Βρυξέλλες, 27 Οκτωβρίου 1993

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για τον ακριβή τρόπο άσκησης του δικαιώματος
του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
από τους πολίτες της Ένωσης
που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος
του οποίου δεν έχουν την υπηκοότητα

(υποβληθείσα από την Επιτροπή)

Πίνακας περιεχομένων

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

I. Γενικές παρατηρήσεις

1. Η έκταση του προβλήματος
2. Η κατάσταση από νομικής απόψεως
3. Το ιστορικό
4. Το άρθρο 8 Β § 2 της Συνθήκης Ε.Κ.
5. Επικουρικότητα και αναλογικότητα

II. Σχολιασμός των άρθρων

ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ

Αιτιολογικές σκέψεις

Κεφάλαιο 1: Γενικά
Άρθρο 1: Αντικείμενο
Άρθρο 2: Ορισμοί
Άρθρο 3: Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι
Άρθρο 4: Απαγόρευση διπλοψηφίας και διπλής υποψηφιότητας
Άρθρο 5: Κατοικία
Άρθρο 6: Κώλυμα εκλογιμότητας
Άρθρο 7: Στέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν
Άρθρο 8: Ελευθερία επιλογής

Κεφάλαιο 2: Η άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι
Άρθρο 9: Άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν
Άρθρο 10: Άσκηση του δικαιώματος του εκλέγεσθαι
Άρθρο 11: Μέσα προσφυγής
Άρθρο 12: Πληροφόρηση
Άρθρο 13: Ανταλλαγή πληροφοριών

Κεφάλαιο 3: Παρεκκλίσεις και μεταβατικές διατάξεις
Άρθρο 14: Παρεκκλίσεις
Άρθρο 15: Μεταβατικές διατάξεις
Άρθρο 16: Ρήτρα επανεξέτασης

Κεφάλαιο 4: Τελικές διατάξεις
Άρθρο 17: Ενσωμάτωση
Άρθρο 18: Αποδέκτες

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

I. Γενικές παρατηρήσεις

1. Η έκταση του προβλήματος

Για τους πολίτες των κρατών μελών που κάνουν χρήση της θεμελιώδους ελευθερίας τους να μεταβαίνουν και να διαμένουν σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, το ευρωπαϊκό οικοδόμημα έχει πλέον καταστεί αυτή πραγματικότητα. Σήμερα 5 περίπου εκατ. πολίτες της Ενωσης διαμένουν σε κράτη μέλη των οποίων δεν είναι υπήκοοι.
Περίπου 130.000 Βέλγοι, 40.000 Δανοί, 290.000 Γερμανοί, 360.000 Ελληνες, 470.000 Ισπανοί, 300.000 Γάλλοι, 630.000 Ιρλανδοί, 1,2 εκατ. Ιταλοί, 11.000 Λουξεμβουργιανοί, 240.000 Ολλανδοί, 840.000 Πορτογάλοι και 400.000 Βρετανοί είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη.
Ο αριθμός των Ευρωπαίων πολιτών που διαμένουν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι ανέρχεται περίπου σε 541.000 στο Βέλγιο, 27.000 στη Δανία, 1.3 εκατ. στη Γερμανία, 50.000 στην Ελλάδα, 240.000 στην Ισπανία, 1,3 εκατ. στη Γαλλία, 62.000 στην Ιρλανδία, 150.000 στην Ιταλία, 105.000 στο Λουξεμβούργο, 163.000 στις Κάτω Χώρες, 29.000 στην Πορτογαλία και περίπου 880.000 στο Ηνωμένο Βασίλειο(1).
Ωστόσο, η ισότητα της μεταχείρισης μεταξύ ημεδαπών και μη ημεδαπών, που εξασφαλίζετε από το κοινοτικό δίκαιο, δεν έχει ακόμα επιτευχθεί όσον αφορά την άσκηση των πολιτικών δικαιωμάτων.

2. Η κατάσταση από νομικής απόψεως

Από το 1976,με την εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση καθολική ψηφοφορία, που αποτέλεσε σημαντικό βήμα για την εξελικτική πορεία προς τη δημιουργία της Ευρώπης των πολιτών με βάση τις δημοκρατικές αρχές, τέθηκε το πρόβλημα του τρόπου μέσω του οποίου θα εξασφαλιζόταν ότι όλοι οι πολίτες της Ενωσης, και ιδίως εκείνοι που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος χωρίς να έχουν την ιθαγένειά του, θα μπορούσαν να ασκήσουν αποτελεσματικά το εκλογικό τους δικαίωμα στις εκλόγές αυτές. Η πράξη της 20ης Σεπτεμβρίου 1976 σχετικά με την εκλογή των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με άμεση καθολική ψηφοφορία(2) δεν προσδιορίζει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι και παραπέμπει ως προς αυτό, με το άρθρο 7, παράγραφος 2, στις εθνικές διατάξεις των κρατών μελών. Το άρθρο 8 της εν λόγω πράξης, το οποίο αποτελεί την μοναδική διάταξη που αναφέρεται άμεσα στο εκλογικό δικαίωμα, περιορίζεται στο να απαγορεύσει τη διπλή ψήφο.

Λόγω του γεγονότος αυτού, τα εθνικά συστήματα σχετικά με τη διεξαγωγή των ευρωπαϊκών εκλογών βασίζονται σε διαφορετικές προσεγγίσεις για να εγγυηθούν ότι όλοι οι πολίτες μπορούν να συμμετέχουν στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου:

---

(1) βλ. EUROSTAT, Στατιστικές πληθυσμού 1992.

(2) βλ. ΕΕ αριθ. L 278 της 8ης Οκτωβρίου 1976. Η απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 1993 με την οποία τροποποιείται η εν λόγω πράξη (ΕΕ αριθ. 33/15 της 9ης Φεβρουαρίου 1993) δεν θίγει τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8.

α) **Το εκλογικό δικαίωμα**

Με εξαίρεση την Ιρλανδία, όλα τα κράτη μέλη επέλεξαν μία λύση που ουσιαστικά βασίζεται στο εκλογικό δικαίωμα των υπηκόων τους που είναι εγκατεστημένοι στο εξωτερικό.
Στο πλαίσιο αυτό, ορισμένα κράτη μέλη (Δανία, Κάτω Χώρες και Πορτογαλία) δεν χορηγούν εκλογικό δικαίωμα παρά μόνο στους υπηκόους τους που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος.
Στη Γερμανία μπορούν να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα όλοι οι γερμανοί υπήκοοι που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης και όσοι είναι κάτοικοι τρίτης χώρας για διάστημα μικρότερο των 10 ετών.
Το Ηνωμένο Βασίλειο χορηγεί εκλογικό δικαίωμα επίσης στους βρετανούς υπηκόους που έχουν φύγει από τη χώρα για διάστημα μικρότερο των 20 ετών.
Άλλα κράτη μέλη (Βέλγιο, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Λουξεμβούργο) διατηρούν το εκλογικό δικαίωμα των υπηκόων τους έστω και αν κατοικούν εκτός της Κοινότητας.
Σε πέντε κράτη μέλη (Βέλγιο, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Ηνωμένο Βασίλειο) μπορούν επίσης να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι κάτοικοι προέλευσης άλλων χωρών. Στην Ιρλανδία οι εν λόγω Ευρωπαίοι πολίτες υπάγονται στους ίδιους όρους με τους έχοντες την ιθαγένεια όσον αφορά την άσκηση του ενεργητικού εκλογικού δικαιώματος· πάντως, οι Ιρλανδοί υπήκοοι που κατοικούν είτε σε άλλο κράτος μέλος είτε σε τρίτη χώρα δεν έχουν εκλογικό δικαίωμα.
Στις Κάτω Χώρες, το εκλογικό δικαίωμα χορηγείται στους κατοίκους που έχουν την ιθαγένεια άλλου κράτους μέλους, εκτός εάν το κράτος μέλος της προέλευσής τους αναγνωρίζει το εκλογικό δικαίωμα για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στους υπηκόους του που είναι εγκατεστημένοι στις Κάτω Χώρες.
Στο Βέλγιο μπορούν να ψηφίζουν οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών που είναι εγγεγραμμένοι στα δημοτολόγια πριν από τουλάχιστον 3 έτη και στερούνται του εκλογικού τους δικαιώματος στη χώρα προέλευσής τους λόγω της κατοικίας τους στο Βέλγιο.
Προστίθεται επίσης ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο ότι όλοι οι Ιρλανδοί υπήκοοι και οι πολίτες της Κοινοπολιτείας έχουν εκλογικό δικαίωμα.

β) **Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι**

Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι παρέχεται, σε 10 κράτη μέλη, στους υπηκόους τους, ακόμη και σε εκείνους που κατοικούν σε ένα άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα. Στη Γερμανία είναι εκλόγιμοι μόνο οι υπήκοοι που έχουν την γερμανική ιθαγένεια για διάστημα τουλάχιστον ενός έτους. Στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι εκλόγιμοι οι βρετανοί υπήκοοι, οι υπήκοοι της Ιρλανδικής Δημοκρατίας και οι υπήκοοι των λοιπών κρατών της Κοινοπολιτείας. Στην Ιταλία είναι εκλόγιμοι οι υπήκοοι των λοιπών κρατών μελών, έστω και αν δεν κατοικούν στην Ιταλία.

γ) **Εκπτωση από τα δικαιώματα**

Τα συστήματα των κρατών μελών όσον αφορά την ανικανότητα ασκήσεως του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές και αντανακλούν τις διαφορετικές νομικές παραδόσεις.

αα) Ανικανότητα ασκήσεως του δικαιώματος του εκλέγειν

Οι εκλογείς μπορεί να στερηθούν του εκλογικού τους δικαιώματος, δυνάμει ατομικής απόφασης, για διαφόρους λόγους:

Σε 10 κράτη μέλη η στέρηση του εκλογικού δικαιώματος μπορεί να προκύψει από ποινική καταδίκη. Ωστόσο, η Δανία και η Ιρλανδία αποτελούν εξαίρεση. Πάντως, στην Ιρλανδία κάθε πρόσωπο που κρατείται νόμιμα σε σωφρονιστικό

κατάστημα πρέπει να είναι εγγεγραμμένο στους εκλογικούς καταλόγους του τόπου όπου θα κατοικούσε εάν δεν βρισκόταν υπό κράτηση. Δεδομένου ότι οι κρατούμενοι εξακολουθούν να έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν, μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα αυτό εάν είναι ελεύθεροι την ημέρα των εκλογών. Στη Δανία αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει καμία νομική βάση σύμφωνα με την οποία ένας εκλογέας μπορεί να στερηθεί του εκλογικού του δικαιώματος λόγω ποινικής καταδίκης.

Εξάλλου διαπιστώνουμε ως λόγο στέρησης του εκλογικού δικαιώματος την ηθική αναξιότητα στην Ιταλία και την καταδίκη για "corrupt or illegal practice" στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Σε 10 κράτη μέλη οι ενήλικες που έχουν τεθεί υπό επιτροπεία ή υπό κηδεμονία ή τα άτομα που υποφέρουν από διανοητικές ασθένειες στερούνται του εκλογικού δικαιώματος. Μόνο η Ιταλία αποτελεί εξαίρεση του εν λόγω κανόνα. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η εν λόγω στέρηση του εκλογικού δικαιώματος μπορεί να απορρέει από το γεγονός ότι οι διανοητικά ασθενείς που είναι έγκλειστοι σε ψυχιατρεία θεωρούνται ότι δεν έχουν κατοικία. Στην Ιρλανδία η κατάσταση των προσώπων που είναι έγκλειστα σε ψυχιατρεία είναι εν γένει ανάλογη με εκείνη των κρατουμένων. Στη Δανία πάντως, μόνο τα πρόσωπα που είναι ανίκανα εκ του νόμου στερούνται του εκλογικού δικαιώματος.

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται στον τομέα της στέρησης του εκλογικού δικαιώματος έχουν διαφορετική βαρύτητα στα κράτη μέλη:

Ο εκλογέας που έχει καταδικασθεί από ποινικό δικαστήριο μπορεί να στερηθεί του εκλογικού του δικαιώματος είτε αυτομάτως εκ του νόμου είτε με χωριστή απόφαση του δικαστηρίου. Στο Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και την Πορτογαλία, η στέρηση του εκλογικού δικαιώματος απορρέει αυτομάτως από την καταδίκη για ορισμένα αδικήματα. Στο Ηνωμένο Βασίλειο η στέρηση του εκλογικού δικαιώματος απορρέει αυτομάτως από την καταδίκη με ποινή φυλάκισης. Αντίθετα, στη Γερμανία και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στην Ισπανία, τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και την Πορτογαλία, απαιτείται ειδική απόφαση του δικαστηρίου. Στην Ιρλανδία η στέρηση του εκλογικού δικαιώματος απορρέει από το γεγονός ότι ο εκλογέας είναι έγκλειστος σε σωφρονιστικό κατάστημα και λόγω του γεγονότος αυτού στερείται "συνήθους κατοικίας". Επιπλέον, τα εθνικά καθεστώτα μπορούν να ταξινομηθούν σε συνάρτηση με τους λόγους που αιτιολογούν την στέρηση του εκλογικού δικαιώματος. Σε ορισμένα κράτη μέλη (Βέλγιο, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες και Ηνωμένο Βασίλειο) η στέρηση του εκλογικού δικαιώματος συνδέεται κατ'αρχήν με την καταδίκη για ορισμένες ελάχιστες ποινές ή για ορισμένες αξιόποινες πράξεις (εγκλήματα). Σε άλλα κράτη μέλη (Γερμανία, Ελλάδα, Πορτογαλία) η στέρηση του εκλογικού δικαιώματος κατ'αρχήν περιορίζεται σε ορισμένες αξιόποινες πράξεις που απαριθμούνται στο νόμο. Στη Γαλλία και τις Κάτω Χώρες ο νόμος προβλέπει, κατ'εξαίρεση, ορισμένα άρθρα του ποινικού κώδικα η παραβίαση των οποίων μπορεί να αιτιολογήσει την στέρηση του εκλογικού δικαιώματος. Στην Ισπανία, η απόφαση όσον αφορά τη στέρηση του εκλογικού δικαιώματος εμπίπτει αποκλειστικά στη διακριτική ευχέρεια του δικαστή. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο γάλλος, λουξεμβουργιανός, ολλανδός και πορτογάλος δικαστής διαθέτουν επίσης μια τέτοια διακριτική ευχέρεια.

Καταρχήν, η θέση υπό επιτροπεία ή κηδεμονία καθώς και ο εγκλεισμός ενός διανοητικά ασθενούς συνεπάγονται αυτομάτως τη στέρηση του εκλογικού δικαιώματος. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι έγκλειστοι διανοητικά ασθενείς θεωρούνται χωρίς κατοικία. Στη Δανία, ο εγκλεισμός σε ψυχιατρείο δεν συνεπάγεται στέρηση του εκλογικού δικαιώματος. Στην Ισπανία και στην Πορτογαλία η στέρηση του εκλογικού δικαιώματος προϋποθέτει ειδική απόφαση. Στην Ιταλία, η ενήλικες υπό επιτροπεία, ή υπό κηδεμονία έχουν εκλογικό δικαίωμα, εφόσον ο ιταλός νομοθέτης κατήργησε προηγούμενους περιορισμούς

που έγιναν δεκτοί από το σύνταγμα. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι διανοητικά ασθενείς μπορεί να επικαλεσθούν το δικαίωμα του εκλέγειν στην περίπτωση "lucida intervalla".

Σε όλα τα κράτη μέλη ο δικαστής απαγγέλλει τις ποινικές καταδίκες. Πάντως, αποφάσεις σε θέματα επιτροπείας ή κηδεμονίας ή εγκλεισμού μερικές φορές λαμβάνονται από διοικητικές αρχές.

Όσον αφορά τη σημασία των αποφάσεων αλλοδαπών δικαστηρίων, κατ'αρχήν φαίνεται ότι οι ποινικές καταδίκες αλλοδαπών δικαστηρίων δεν μπορούν να συνεπάγονται στέρηση του εκλογικού δικαιώματος στο κράτος μέλος καταγωγής. Πάντως, το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί εξαίρεση του εν λόγω κανόνα: στο βρετανικό δίκαιο, σημασία έχει μόνο εάν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο κρατείται πράγματι ή πρέπει να τεθεί υπό κράτηση και όχι εάν έχει καταδικασθεί είτε από εθνικό είτε αλλοδαπό δικαστή.
Στο βαθμό που οι αλλοδαπές δικαστικές αποφάσεις στον τομέα του αστικού δικαίου είναι εκτελεστές, σύμφωνα με τους κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου οι εν λόγω αποφάσεις μπορούν να συνεπάγονται στέρηση του εκλογικού δικαιώματος στη Γερμανία και στην Ελλάδα και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στο Βέλγιο και τη Γαλλία. Στις Κάτω Χώρες ένας εκλογέας δεν μπορεί να στερηθεί του εκλογικού του δικαιώματος παρά μόνο με απόφαση ολλανδού δικαστή.

ββ) Κώλυμα εκλογιμότητας

Όσον αφορά τη γενική προσέγγιση, πρέπει να διακρίνουμε τρία είδη καθεστώτων που διέπουν τα κωλύματα εκλογιμότητας:
Στο Βέλγιο, την Ιταλία και τις Κάτω Χώρες οι λόγοι που μπορούν να αιτιολογήσουν το κώλυμα εκλογιμότητας είναι ταυτόσημοι με εκείνους που μπορούν να αιτιολογήσουν τη στέρηση του εκλογικού δικαιώματος. Άλλα κράτη μέλη (Δανία, Γερμανία, Γαλλία και Λουξεμβούργο) εφαρμόζουν ίδιους λόγους με τη στέρηση του εκλογικού δικαιώματος, προσθέτοντας συγχρόνως και ειδικούς λόγους σχετικά με τα κωλύματα εκλογιμότητας.
Επίσης σε άλλα κράτη μέλη (Ελλάδα, Ισπανία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο) καθορίζουν τους λόγους που μπορούν να αιτιολογήσουν τα κωλύματα εκλογιμότητας ανεξαρτήτως των λόγων που εφαρμόζονται για την στέρηση του εκλογικού δικαιώματος. Στην Ιρλανδία, για τα πρόσωπα που έχουν καταδικασθεί για ποινικά αδικήματα υπάρχει κώλυμα εκλογιμότητας μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία εκτίουν ποινή φυλάκισης άνω των 6 μηνών που έχει απαγγελθεί από ιρλανδικό δικαστήριο.

Επί της ουσίας, διακρίνουμε δύο κατηγορίες λύσεων:
Ορισμένες ποινικές καταδίκες μπορούν να συνεπάγονται κώλυμα εκλογιμότητας στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο.
Σύμφωνα με τη γερμανική, ιρλανδική, ιταλική και βρετανική νομοθεσία κατ'αρχήν έχουν κώλυμα εκλογιμότητας οι πτωχεύσαντες ή τα άτομα που θεωρούνται, για άλλους λόγους, ότι δεν είναι ικανά να κατέχουν το βουλευτικό αξίωμα. Στη Δανία, ένα άτομο έχει κώλυμα εκλογιμότητας εάν καταδικάσθηκε για πράξεις που κατά γενική ομολογία το καθιστούν ανάξιο για την άσκηση των βουλευτικών καθηκόντων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή στο δανικό κοινοβούλιο (Folketing). Το κώλυμα εκλογιμότητας λόγω καταδίκης αποφασίζεται από το δανικό κοινοβούλιο μετά τις εκλογές. Η καταδίκη δεν μπορεί ποτέ να αποτελέσει λόγο για τον οποίο θα μπορούσε να αποκλεισιεί η υποψηφιότητα ενός προσώπου.

δ) Η άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι

Σε όλα τα κράτη μέλη, οι πολίτες πρέπει να πληρούν, πριν από την διεξαγωγή της ψηφοφορίας, ορισμένους τυπικούς όρους για να έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν, στο δήμο, την κοινότητα ή τη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια, το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκάστοτε εκλογές.

αα) Η άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν.

Για την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος, οι εκλογείς πρέπει να περιλαμβάνονται κανονικά στους εκλογικούς καταλόγους που έχουν καταρτιστεί σε επίπεδο εκλογικής περιφέρειας, δήμου ή κοινότητας. Όσον αφορά τις διαδικασίες εγγραφής στους εν λόγω εκλογικούς καταλόγους, διακρίνουμε κατ'αρχήν τέσσερα διαφορετικά συστήματα: ενώ στη Γαλλία και την Ελλάδα εφαρμόζεται η αρχή της εγγραφής κατόπιν ατομικής αιτήσεως, στην Ιταλία και την Ισπανία ισχύει αποκλειστικά η αρχή της αυτεπάγγελτης εγγραφής. Στα άλλα κράτη μέλη, εκτός της Πορτογαλίας, οι εκλογείς κανονικά εγγράφονται αυτεπαγγέλτως στους εκλογικούς καταλόγους και, κατ'εξαίρεση, ορισμένες κατηγορίες ατόμων εγγράφονται κατόπιν αιτήσεως. Στην Πορτογαλία, όπου κανονικά ισχύει η αρχή της ατομικής αίτησης, οι διοικητικές αρχές οφείλουν εντούτοις να εγγράψουν αυτεπαγγέλτως στους εκλογικούς καταλόγους όλους τους εκλογείς που γνωρίζουν ότι πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις.

Σε ορισμένα κράτη μέλη όπου εφαρμόζεται η αρχή της αυτεπάγγελτης εγγραφής (Βέλγιο, Δανία, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες) οι εκλογικοί κατάλογοι καταρτίζονται κανονικά με βάση τα δεδομένα που υπάρχουν σε άλλο δημόσιο μητρώο, και ιδίως το μητρώο πληθυσμού ή το δημοτολόγιο. Αντίθετα, στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία, οι εκλογείς εγγράφονται αυτεπαγγέλτως με βάση κάθε χρήσιμη πληροφορία που έχει λάβει ο "registration officer", ειδικότερα μέσω έρευνας που διεξάγεται σε επίπεδο αρχηγών οικογενείας. Είναι αυτονόητο ότι στα κράτη μέλη όπου η εγγραφή πραγματοποιείται κατόπιν ατομικής αιτήσεως, οι εκλογείς οφείλουν να χορηγήσουν στην αρμόδια αρχή, κατά την υποβολή της εν λόγω αίτησης, όλες τις αναγκαίες πληροφορίες και τα δικαιολογητικά.

Σε ορισμένα κράτη μέλη (Δανία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο) διενεργείται περιοδική αναθεώρηση των εκλογικών καταλόγων. Στα περισσότερα κράτη μέλη η αναθεώρηση αυτή διαρκεί ένα έτος, ενώ στην Ιταλία οι εκλογικοί κατάλογοι ενημερώνονται δύο φορές ετησίως. Στο Βέλγιο, τη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες, οι εκλογικοί κατάλογοι καταρτίζονται εκ νέου πριν από κάθε ψηφοφορία.

Στα περισσότερα κράτη μέλη οι εκλογικοί κατάλογοι πρέπει να δημοσιευθούν πριν κυρωθούν οριστικά. Ωστόσο, ο κανόνας αυτός δεν ισχύει στο Βέλγιο και τις Κάτω Χώρες, όπου οι εκλογείς έχουν δικαίωμα να πληροφορηθούν αν περιλαμβάνονται ή όχι στους εκλογικούς καταλόγους.

Σε περίπτωση αρνήσεως εγγραφής, οι εκλογείς μπορούν να ασκήσουν σε όλα τα κράτη μέλη, προσφυγή ενώπιον των δικαστηρίων. Πριν καταφύγουν στα δικαστήρια, σε ορισμένα κράτη μέλη (Βέλγιο, Δανία, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο), οι εκλογείς πρέπει να ασκήσουν προηγουμένως διοικητική προσφυγή.

ββ) Η άσκηση του δικαιώματος του εκλέγεσθαι

Κατά την κατάθεση της αίτησής του, ο εκλόγιμος πρέπει κανονικά να υποβάλει στη διοίκηση ορισμένες πληροφορίες και δικαιολογητικά σχετικά με την ατομική του κατάσταση.

3. Το ιστορικό

Το 1960, στο σχέδιο σύμβασης για τις εκλογές με άμεση και καθολική ψηφοφορία[3], το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είχε προτείνει να χορηγούν τα κράτη μέλη το εκλογικό δικαίωμα στους υπηκόους τους που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος· στην περίπτωση που το κράτος μέλος της κατοικίας θα επέτρεπε την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος και στα εν λόγω πρόσωπα, θα έπρεπε να αποκλειστεί η διπλή ψήφος.

Επειδή το σχέδιο αυτό δεν έτυχε ευνοϊκής υποδοχής εκ μέρους του Συμβουλίου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το αντικατέστησε το 1975 με ένα νέο σχέδιο το οποίο όμως εσίγησε όσον αφορά το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των ευρωπαίων πολιτών που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι. Το σχέδιο αυτό λήφθηκε υπόψη σε μεγάλο βαθμό από το Συμβούλιο κατά την εκπόνηση της πράξης της 20ης Σεπτεμβρίου 1976 για την εκλογή αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με άμεση καθολική ψηφοφορία.

Το 1977, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του για το εκλογικό δικαίωμα στις άμεσες εκλογές[4] είχε συστήσει στα κράτη μέλη να φροντίσουν ώστε οι υπήκοοοί τους που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος να μπορούν να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα κατά τις άμεσες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και να συμφωνήσουν να επιτραπεί στα εν λόγω πρόσωπα να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στις χώρες που βρίσκονται κατά τη στιγμή των εκλογών ("vote in loco"). Βάσει των εργασιών που ξεκίνησαν την άνοιξη του 1977, το Συμβούλιο εξέδωσε το Φεβρουάριο του 1978, έκθεση σχετικά με την ψηφοφορία "in loco" και ειδικότερα την πρακτική εφαρμογή της.

Το 1982, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο σχέδιο της πράξης για τη θέσπιση ορισμένων διατάξεων μιας ενιαίας εκλογικής διαδικασίας για την εκλογή των μελών του[5], είχε προτείνει να χορηγούν τα κράτη μέλη το εκλογικό δικαίωμα στους υπηκόους τους ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας, εφόσον αυτή βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος, και να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να διευκολύνουν την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος στη χώρα της οποίας έχουν την ιθαγένεια. Επιπλέον, το Κοινοβούλιο είχε προτείνει να χορηγούν τα κράτη μέλη το δικαίωμα του εκλέγεσθαι στους υπηκόους τους ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας τους και στους υπηκόους άλλων κρατών μελών που κατοικούν στο έδαφός τους για διάστημα τουλάχιστον 5 ετών. Το Συμβούλιο, αφού συζήτησε σε βάθος το εν λόγω σχέδιο, ανέστειλε την εξέτασή του το 1983.

Το 1988, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στη γραπτή του δήλωση της 16ης Σεπτεμβρίου[6], είχε δηλώσει επισήμως ότι οι Κοινότητες οφείλουν να εγκρίνουν και να εφαρμόσουν, από τις εκλογές του Ιουνίου 1989, την αρχή σύμφωνα με την οποία όλοι οι πολίτες των κρατών μελών έχουν το δικαίωμα του εκλέγεσθαι για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε κάθε ένα από τα κράτη μέλη.

---

(3) ΕΕ αριθ. 834 της 2ας Ιουνίου 1960, αριθ. 11
(4) ΕΕ αριθ. C 163/39 της 11ης Ιουνίου 1977
(5) ΕΕ αριθ. C 87/61 της 5ης Απριλίου 1982
(6) ΕΕ αριθ. 262/222 της 10ης Οκτωβρίου 1988

Το 1990, η Ισπανία, ενόψει της διακυβερνητικής διάσκεψης για την πολιτική Ενωση, είχε προτείνει στα άλλα κράτη μέλη να περιλάβουν στη μελλοντική συνθήκη διατάξεις σχετικά με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και ιδίως το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος της κατοικίας.

Στο πλαίσιο της διάσκεψης των κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που διεξάχθηκε στη Ρώμη στις 27-30 Νοεμβρίου 1990, ζητήθηκε επίσης, στην τελική δήλωση, να ληφθεί υπόψη από τη διακυβερνητική διάσκεψη η χορήγηση στους Ευρωπαίους πολίτες του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο κράτος μέλος της κατοικίας.
Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά τη σύνοδο της Ρώμης της 14ης και 15ης Σεπτεμβρίου 1990, δέχθηκε ευνοϊκά την ισπανική πρωτοβουλία και κάλεσε την διακυβερνητική διάσκεψη να εξετάσει μεταξύ άλλων, σε ποιό βαθμό ορισμένα πολιτικά δικαιώματα, και ιδίως το δικαίωμα συμμετοχής στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στη συνθήκη.

Το 1991, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στα ψηφίσματά του σχετικά με την ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ενωσης(7) και τις γενικές κατευθύνσεις του όσον αφορά το σχέδιο ενιαίας εκλογικής διαδικασίας επιβεβαιώνει και πάλι τις θέσεις του σχετικά με το ζήτημα αυτό(8).

Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ενωση, θεσπίζοντας την ιθαγένεια της Ενωσης, εξασφαλίζει τους πολίτες της στο άρθρο 8 Β, παράγραφος 2, το δικαίωμα της συμμετοχής στις ευρωπαϊκές εκλογές στο κράτος μέλος όπου κατοικούν χωρίς να έχουν την ιθαγένειά του. Το χρονοδιάγραμμα που προβλέπεται στο άρθρο 8 Β, παράγραφος 2 προσδιορίστηκε από την διακυβερνητική διάσκεψη με βάση την υπόθεση ότι η συνθήκη θα άρχιζε να ισχύει στις αρχές του 1993. Από πολιτική άποψη, ο σκοπός για τον οποίο αποφασίστηκε η θέσπιση των διατάξεων εφαρμογής πριν από την 31η Δεκεμβρίου 1993, είναι να ισχύουν ήδη οι εν λόγω διατάξεις κατά τις τέταρτες άμεσες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 1994, πράγμα που θα επέτρεπε στους πολίτες της Ενωσης να ασκήσουν, για πρώτη φορά, τα νέα αυτά δικαιώματα και να συνειδητοποιήσουν ότι η ευρωπαϊκή Ενωση αποτελεί πλέον πραγματικότητα.

Πριν καν τεθεί σε ισχύ η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ενωση, η Επιτροπή, κατόπιν προσκλήσεως του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου εξέδωσε, κατά τη συνεδρίασή της της 23ης Ιουνίου 1993, το σχέδιο πρότασης της οδηγίας του Συμβουλίου για τον ακριβή τρόπο άσκησης στο κράτος μέλος της κατοικίας του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι (SEC (93) 1021 τελικό). Σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής, αυτό το έγγραφο εργασίας διαβιβάστηκε στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επ'αυτού το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διεξήγαγαν άτυπες εργασίες για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου 8 Β, παράγραφος 2, της συνθήκης αυτής, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι οι πολίτες της Ενωσης, κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Ιούνιο του 1994, θα μπορούν να ασκήσουν πράγματι το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος όπου κατοικούν και του οποίου δεν είναι υπήκοοι. Η παρούσα πρόταση οδηγίας λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα αυτών των προκαταρκτικών εργασιών στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

---

(7) Ψήφισμα της 14ης Ιουνίου 1991, ΕΕ αριθ., C 183/473 της 15ης Ιουλίου 1991· ψήφισμα της 21ης Νοεμβρίου 1991, ΕΕ αριθ. C 326/205 της 16ης Δεκεμβρίου 1991

(8) Ψήφισμα της 10ης Οκτωβρίου 1991, ΕΕ αριθ. C 280/141 της 28ης Οκτωβρίου 1991.

4. Το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2, της συνθήκης

Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε με τον τίλο II της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ενωση, εγγυάται στο άρθρο 8 Β, παράγραφος 2, στους πολίτες της Ενωσης το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος της κατοικίας τους, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους και προβλέπει ότι το Συμβούλιο, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα θεσπίσει λεπτομερέστερες διατάξεις για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων πριν από την 31η Δεκεμβρίου 1993.

α) Στόχος του άρθρου 8 Β, παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ είναι να εξασφαλίσει σε όλους τους πολίτες της Ενωσης την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, να ενισχύσει ακόμα περισσότερο τη δημοκρατική νομιμότητα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και κατά τον τρόπο αυτό να μειώσει το δημοκρατικό έλλειμμα που συχνά καταγγέλθηκε όσον αφορά την Κοινότητα. Επιπλέον τα δικαιώματα αυτά θα επιτρέψουν στους πολίτες της Ενωσης να εκφράζουν από κοινού το αίσθημα ότι ανήκουν στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, διατηρώντας συγχρόνως τις αντίστοιχες εθνικές τους ταυτότητες.
Κατά συνέπεια, πρέπει να εξασφαλισθεί ότι όσον αφορά το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι πολίτες της Ενωσης απολαύουν της μεγαλύτερης δυνατής ελευθερίας και ότι η άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων δεν υπόκειται παρά στους απολύτως απαραίτητους όρους.

β) Δεδομένου ότι το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2 της συνθήκης εγγυάται το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος κατοικίας, χωρίς ωστόσο να υποκαθιστά το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος του οποίου ο πολίτης είναι υπήκοος, θα πρέπει να τηρηθεί η ελευθερία επιλογής των πολιτών της Ενώσεως σχετικά με το κράτος μέλος ασκήσεως του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Ωστόσο, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα έτσι ώστε να μην υπάρξει περίπτωση κατάχρησης της ελευθερίας αυτής με διπλή ψήφο ή διπλή υποψηφιότητα.

γ) Υπό την επιφύλαξη της ενιαίας εκλογικής διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 138, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ και τηρώντας τις διαφορές μεταξύ των εκλογικών συστημάτων των κρατών μελών, στόχος του άρθρου 8 Β, παράγραφος 2 της εν λόγω συνθήκης δεν είναι να εναρμονίσει, με σφαιρικό και ενιαίο τρόπο, τις εθνικές νομοθεσίες στον τομέα αυτό, αλλά απλώς να καταργήσει, όπως απαιτείται κατά περίπτωση, τον όρο της ιθαγένειας, που στα περισσότερα κράτη μέλη αποτελεί εμπόδιο για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος της κατοικίας τους, του οποίου όμως δεν είναι υπήκοοι. Ως προς αυτό, οι εν λόγω πολίτες, κατ'εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της αποφυγής των διακρίσεων, θα υπόκεινται στους ίδιους όρους με τους εκλογείς που έχουν την ιθαγένεια του εν λόγω κράτους.
Η αναγκαιότητα να τηρηθεί η εν λόγω αρχή της ισότητας μεταξύ υπηκόων και μη υπηκόων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν πρέπει να γίνουν παρεμβάσεις στις εθνικές εκλογικές νομοθεσίες των κρατών μελών παρά μόνο στο βαθμό που αυτό θα είναι απολύτως απαραίτητο. Η μορφή της οδηγίας είναι η πλέον κατάλληλη για το σκοπό αυτό και σέβεται περισσότερο το ρόλο των εθνικών Κοινοβουλίων.

δ) Στόχος της παρούσας οδηγίας, που στηρίζεται στο άρθρο 8 Β, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ, δεν μπορεί παρά να είναι ο προσδιορισμός, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 138, παρ. 3 της Συνθήκης ΕΚ και των διατάξεων εφαρμογής του, των λεπτομερειών άσκησης, από μέρους των πολιτών της Ενωσης, του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στο κράτος μέλος της κατοικίας τους, του οποίου δεν είναι

υπήκοοι. Συνεπώς, η παρούσα οδηγία δεν αφορά θέματα που συνδέονται με τον καθορισμό μιας ενιαίας εκλογικής διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 138, παράγραφος 3 της Συνθήκης ΕΚ(9). Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι οι διαφορές μεταξύ των προβλεπόμενων διαδικασιών είναι σημαντικές: ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου προτάσει της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2· πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου, έγκριση από τα κράτη μέλη κατά τους συνταγματικούς τους κανόνες σύμφωνα με το άρθρο 138, παρ. 3.

5. Επικουρικότητα και αναλογικότητα

Η παρούσα πρόταση, η οποία εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας, αποσκοπεί στην εκπλήρωση, το συντομότερο δυνατό, των υποχρεώσεων της Επιτροπής που απορρέουν από τις διατάξεις του άρθρου 8 Β, παρ. 2, δεύτερο εδάφιο. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, η Επιτροπή προτείνει να θεσπιστούν οι λεπτομέρειες που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 8 Β, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, με τη μορφή οδηγίας και να περιοριστεί το περιεχόμενο της παρούσας οδηγίας σε ό,τι είναι απολύτως απαραίτητο για την επίτευξη του στόχου που προβλέπεται στο άρθρο 8 Β, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ.

II. Σχολιασμός των άρθρων

Άρθρο 1: Αντικείμενο της οδηγίας

Το άρθρο 1 ορίζει το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας με τον καθορισμό του αντικειμένου του άρθρου 8 Β, παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ.

1. Η πρώτη παράγραφος διευκρινίζει ότι η παρούσα οδηγία αφορά μόνο τους πολίτες της Ενωσης οι οποίοι κατοικούν σε ένα κράτος μέλος του οποίου δεν έχουν την υπηκοότητα, καθώς και το δικαίωμά τους να συμμετέχουν στην εκλογή αντιπροσώπων του εν λόγω κράτους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και, κατά συνέπεια, δεν έχει ως στόχο την σφαιρική εναρμόνιση των εκλογικών συστημάτων των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, η παρούσα οδηγία δεν θίγει, κυρίως, τις διατάξεις κάθε κράτους μέλους που διέπουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι είτε των υπηκόων στο κράτος μέλος καταγωγής τους, για παράδειγμα των γάλλων στη Γαλλία ή των βρετανών πολιτών στο Ηνωμένο Βασίλειο, είτε των μη υπηκόων πολιτών της Ενωσης οι οποίοι δεν κατοικούν στο κράτος μέλος του τόπου στον οποίο ψηφίζουν ή υποβάλλουν την υποψηφιότητά τους, για παράδειγμα ένας Γάλλος ο οποίος διαμένει στη Γαλλία και θέτει υποψηφιότητα στην Ιταλία. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των προσώπων τα οποία δεν είναι πολίτες της Ενωσης, για παράδειγμα οι υπήκοοι των ανεξάρτητων κρατών της Κοινοπολιτείας που είναι εγκατεστημένοι στο Ηνωμένο Βασίλειο.

---

(9) Η εκλογική διαδικασία αφορά ιδίως τον τρόπο ψηφοφορίας, τις προπαρασκευαστικές εργασίες, και ειδικότερα την κατάρτιση των καταλόγων των υποψηφίων, τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, τον καθορισμό της ημέρας της ψηφοφορίας και της μεθόδου καταμέτρησης των ψήφων. Αντίθετα, το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι αφορά μόνον τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι πολίτες για να κατασιούν εκλογείς ή εκλόγιμοι, και συγκεκριμένα την ιθαγένεια, το ελάχιστο όριο ηλικίας (λαμβανομένων υπόψη και των περιπτώσεων στέρησης των δικαιωμάτων αυτών), καθώς και τις απαιτούμενες προϋποθέσεις έτσι ώστε οι εκλογείς ή οι εκλόγιμοι να μπορούν να ασκήσουν πράγματι τα δικαιώματά τους σε μία συγκεκριμένη ψηφοφορία (λ.χ. εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους μίας συγκεκριμένη εκλογικής περιφέρειας).

2. Η δεύτερη παράγραφος διευκρινίζει ότι η παρούσα οδηγία δεν θίγει τις διατάξεις κάθε κράτους μέλους σχετικά με τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες οι υπήκοοί της μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά την εκλογή αντιπροσώπων του εν λόγω κράτους μέλους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία τα πρόσωπα αυτά κατοικούν εκτός της εκλογικής επικράτειας του κράτους αυτού.

Δεδομένου ότι το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ εγγυάται το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος της κατοικίας, χωρίς ωστόσο να υποκαθιστά το δικαίωμα αυτό στο κράτος μέλος του οποίου ο πολίτης είναι υπήκοος, η δεύτερη παράγραφος έχει επίσης ως στόχο την τήρηση της ελευθερίας επιλογής του πολίτη της Ενωσης σχετικά με το κράτος μέλος στο οποίο επιθυμεί να συμμετάσχει στις ευρωπαϊκές εκλογές υπό τον όρο ότι τα δικαιώματα αυτά διατηρούνται στο κράτος μέλος προέλευσης.

Άρθρο 2: Ορισμοί

1. Για να διασφαλισθεί η συνοχή με την Πράξη της 20ης Σεπτεμβρίου 1976 σχετικά με την εκλογή αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με καθολική άμεση ψηφοφορία, το άρθρο 2 παράγραφος 1 ορίζει την έννοια των "εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου" όπως προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 8 Β, παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ, με παραπομπή στο άρθρο 1 της εν λόγω Πράξης.

2. Για να διασφαλισθεί η συνοχή με το εδαφικό πεδίο εφαρμογής της Πράξης της 20ης Σεπτεμβρίου 1976, όπως απορρέει από τα άρθρα 2 και 15, παράγραφος 2 και τα παραρτήματα, πρέπει να ορισθεί η εκλογική επικράτεια παραπέμποντας στην εν λόγω Πράξη και στις διατάξεις των κρατών μελών που έχουν εκδοθεί βάσει αυτής. Κατά συνέπεια, το θέμα του κατά πόσον ένα συγκεκριμένο τμήμα της εθνικής επικράτειας ενός κράτους μέλους ή κάποια από τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη που έχουν ιδιαίτερες σχέσεις με ένα κράτος μέλος αποτελεί ή όχι τμήμα της εκλογικής επικράτειας αφορά αποκλειστικά την Πράξη της 20ης Σεπτεμβρίου 1976 και τις διατάξεις που έχουν θεσπιστεί με βάση αυτήν από κάθε κράτος μέλος.

3. Καθορίζοντας την έννοια του κράτους μέλους κατοικίας, το άρθρο 2, παράγραφος 3 αναφέρει τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο άρθρο 8 Β, παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ. Αντίθετα, η έννοια του κράτους μέλους προέλευσης ορίζεται, με την παράγραφος 4, βάσει του κριτηρίου της υπηκοότητας.

4. Ως προς τα βασικά, οι παράγραφοι 5 και 6 ορίζουν τις έννοιες του κοινοτικού εκλογέα και εκλόγιμου, με παραπομπή στο άρθρο 3 της παρούσας οδηγίας.

5. Με τον ορισμό του εκλογικού καταλόγου, το άρθρο 2, παράγραφος 7, δεν έχει ως στόχο να τροποποιήσει αλλά αντίθετα να συμπεριλάβει τις διάφορες μορφές επίσημων εκλογικών μητρώων όπως υπάρχουν αυτή τη στιγμή στα κράτη μέλη, ανεξάρτητα από τον τρόπο κατάρτισής τους (αυτεπάγγελτη εγγραφή ή κατόπιν ατομικής αιτήσεως) και την ενημέρωσή τους (μόνιμος ή μη μόνιμος χαρακτήρας, περιοδική αναθεώρηση ή κατάρτιση πριν από κάθε ψηφοφορία). Ο ορισμός αυτός περιλαμβάνει επίσης την ιδιαίτερη κατάσταση που ισχύει σε ορισμένα κράτη μέλη στα οποία, χωρίς να υπάρχει κάποιος ειδικός εκλογικός κατάλογος, αναφέρεται η ιδιότητα του εκλογέα στο μητρώο του πληθυσμού. Επιπλέον, το άρθρο 2, παράγραφος 7 δεν αποκλείει την υποδιαίρεση του εκλογικού καταλόγου σε συνάρτηση με ορισμένες κατηγορίες εκλογέων.

6. Δεδομένου ότι η ημερομηνία κατά την οποία οι εκλογείς και οι εκλόγιμοι πρέπει να πληρούν τους απαιτούμενους όρους για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι δεν είναι οι ίδιες σε όλα τα κράτη μέλη, το άρθρο 2, παράγραφος 8, μη επιδιώκοντας οποιαδήποτε εναρμόνιση, εισάγει την έννοια της ημερομηνίας αναφοράς που ορίζεται με παραπομπή στο δίκαιο του κράτους μέλους κατοικίας. Επειδή δεν πρόκειται για προσέγγιση των εκλογικών συστημάτων των κρατών μελών, ο ορισμός εμπεριλείει επίσης την ειδική κατάσταση σε ορισμένα κράτη μέλη τα οποία καθορίζουν περισσότερες ημέρες αναφοράς.

7. Ορίζοντας την έννοια της υπεύθυνης δήλωσης, το άρθρο 2, παράγραφος 9 έχει ως στόχο, αποφεύγοντας οποιαδήποτε προσέγγιση των συστημάτων των κρατών μελών, τις ποικίλες μορφές δηλώσεων οι οποίες υφίστανται σήμερα στα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να πρόκειται, σύμφωνα με το βρετανικό δίκαιο, για "statutory declaration" ή, σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο για "Eidesstattliche Vericherung" (ένορκη δήλωση). Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό έχει σημασία κατ'αρχάς να μπορεί να κατατεθεί η δήλωση στην αρμόδια αρχή που προβλέπεται στις διατάξεις των άρθρων 9 και 10 της παρούσας οδηγίας. Επιπλέον, πρέπει να πρόκειται για δήλωση, η ανακρίβεια της οποίας συνεπάγεται την επιβολή κυρώσεων σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους κατοικίας. Με την ενσωμάτωση της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη καλούνται να διευκρινίσουν την μορφή την οποία θα λάβει η δήλωση αυτή.

Άρθρο 3: Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι

Στο πλαίσιο που καθορίσθηκε από το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο της Συνθήκης ΕΚ, το άρθρο 3 ορίζει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων παρέχεται η ιδιότητα του εκλογέα ή εκλόγιμου στο κράτος μέλος κατοικίας. Η ημέρα κατά την οποία πρέπει να πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την απόκτηση της ιδιότητας του εκλογέα ή του εκλόγιμου, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους κατοικίας, μπορεί να είναι είτε η ημέρα της ψηφοφορίας είτε κάποια άλλη ημέρα αναφοράς. Βεβαίως, το θέμα του κατά πόσον υπάρχουν ίδιες ημέρες αναφοράς για το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι αφορά τις διατάξεις που ισχύουν από κάθε κράτος μέλος.

1. Δεδομένου ότι το άρθρο 8, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο της Συνθήκης ΕΚ ορίζει την έννοια της ιθαγένειας της Ενωσης και ότι η Δήλωση σχετικά με την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους, που αποτελεί παράρτημα της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ενωση, ερμηνεύει τον εν λόγω ορισμό, το άρθρο 3, στοιχείο (α), παραπέμπει ρητά στο άρθρο 8, παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο της Συνθήκης ΕΚ. Με τον τρόπο αυτό, το άρθρο 3 λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι οι κανόνες σχετικά με την απόκτηση και την κατοχή της υπηκοότητας ενός κράτους μέλους δεν αφορούν τη Συνθήκη ΕΚ αλλά το εθνικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους. Όπως προκύπτει, ο καθορισμός της εθνικότητας των προσώπων από υπερπόντιες χώρες και εδάφη (ΕΧΕ) δυνάμει του άρθρου 227, παράγραφος 3 της συνθήκης εναπόκειται αποκλειστικά στη νομοθεσία του κράτους μέλους με το οποίο έχει ιδιαίτερους δεσμούς κάθε ΥΧΕ. Κατά συνέπεια, τα πρόσωπα που κατάγονται από ΥΧΕ και έχουν σύμφωνα με τη νομοθεσία κάποιου κράτους μέλους την υπηκοότητα του κράτους αυτού και διαμένουν σε κάποιο άλλο κράτος μέλος έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο τελευταίο αυτό κράτος. Εναπόκειται λοιπόν σε κάθε κράτος μέλος να ορίσει, εφόσον είναι απαραίτητο για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα πρόσωπα τα οποία πρέπει να θεωρούνται υπήκοοί του.

Αντίθετα, η παρούσα οδηγία δεν μπορεί να ρυθμίσει την κατάσταση των προσώπων που κατάγονται από τις ΥΧΕ τα οποία δεν έχουν την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους, ούτε εκείνων τα οποία κατοικούν στο κράτος μέλος με το οποίο διατηρεί ιδιαίτερες σχέσεις η αντίστοιχη ΥΧΕ, ακόμα και στην περίπτωση όπου τα πρόσωπα αυτά είχαν την υπηκοότητα· η διάταξη αυτή διέπει μόνο το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι σε κάποιο κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της υπηκοότητας.

2. Στο πλαίσιο που θεσπίστηκε από το άρθρο 8 Β παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο της Συνθήκης ΕΚ, το άρθρο 3 στοιχείο β), θεσπίζει την αρχή της ισότητας μεταξύ εθνικών εκλογέων και κοινοτικών εκλογέων και, συγχρόνως, την αρχή των λιγότερο δυνατών παρεμβάσεων στα εκλογικά συστήματα των κρατών μελών. Σύμφωνα με τα συστήματα αυτά, οι λοιποί απαιτούμενοι όροι για την απόκτηση της ιδιότητας του εκλογέα και του εκλόγιμου αφορούν, κυρίως, την ηλικία για την απόκτηση του δικαιώματος ψήφου για την κατοικία.

Εκτός από τον όρο της ιθαγένειας της Ένωσης, ο όρος της κατοικίας στο κράτος μέλος του τόπου της ψηφοφορίας ή της υποβολής υποψηφιότητας αποτελεί το δεύτερο βασικό στοιχείο της εγγύησης του άρθρου 8 Β παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ. Ο όρος αυτός υπογραμμίζει τη σχέση με το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας και της διαμονής όπως προβλέπεται στο άρθρο 8 Α της εν λόγω συνθήκης. Αν και η έννοια της κατοικίας, κατ'αντιδιαστολή προς την έννοια της ιθαγένειας, δεν διευκρινίζεται από την ίδια τη Συνθήκη, δεν συντρέχει κανένας λόγος ορισμού της, με ενιαίο τρόπο, στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας. Λόγω του γεγονότος αυτού, τα άρθρα 3 και 5 αποφεύγουν να δώσουν κάποιον τέτοιο ορισμό, γεγονός το οποίο επιτρέπει να τηρηθεί καλύτερα η αρχή της ισότητας των όρων μεταξύ, αφενός, των εκλογέων και εκλογίμων που είναι υπήκοοι και, αφετέρου, των κοινοτικών εκλογέων και εκλογίμων. Συγχρόνως, η παρούσα οδηγία αποφεύγει να παρέμβει, στο θέμα αυτό, στα εκλογικά συστήματα των κρατών μελών.
Σε όλα τα κράτη μέλη, η ηλικία για την άσκηση του δικαιώματος ψήφου είναι σήμερα τα 18 έτη, ενώ η ελάχιστη ηλικία για την υποβολή υποψηφιότητας κυμαίνεται από 18 έως 25 έτη.

Αντίθετα, το άρθρο 3 δεν επηρεάζει τους διοικητικούς όρους που απαιτούνται σε κάθε κράτος μέλος για να μπορεί κάποιος εκλογέας να ασκήσει το σχετικό δικαίωμά του σε συγκεκριμένο δήμο ή περιφέρεια κατά τη διάρκεια μιας εκλογικής αναμέτρησης ή για να μπορεί κάποιος εκλόγιμος να υποβάλει την υποψηφιότητά του είτε σε κάποιο συγκεκριμένο κατάλογο είτε σε κάποια ορισμένη περιφέρεια κατά τη διάρκεια μιας εκλογικής αναμέτρησης. Οι όροι αυτοί έχουν ως στόχο να εξασφαλίσουν την ορθή προετοιμασία και διεξαγωγή των εκλογικών διαδικασιών και αφορούν, κυρίως, την κατοικία της περιφέρειας ή του δήμου στον οποίο ασκείται το εκλογικό δικαίωμα και, ενδεχομένως, την ελάχιστη διάρκεια. Το ίδιο ισχύει και για τους διοικητικούς όρους τους οποίους πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι. Οι όροι αυτοί αφορούν, ειδικότερα, τις λεπτομέρειες ανακήρυξης των υποψηφίων, ορισμένες αποδείξεις καθώς και τις προθεσμίες εντός των οποίων πρέπει να κατατεθούν οι υποψηφιότητες. Εννοείται ότι κάθε κοινοτικός εκλογέας ή εκλόγιμος που επιθυμεί να συμμετάσχει, πραγματικά, στις ευρωπαϊκές εκλογές στο κράτος μέλος κατοικίας πρέπει να συμμορφωθεί προς τις εθνικές διατάξεις που ισχύουν στον εν λόγω τομέα για τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους.

3. Σχετικά με τη σημασία του καθεστώτος που διέπει την στέρηση του εκλογικού δικαιώματος και το κώλυμα εκλογιμότητας, το άρθρο 3 προβλέπει ότι οι πολίτες της Ένωσης δεν μπορούν να είναι εκλογείς και εκλόγιμοι στο κράτος μέλος στο οποίο κατοικούν χωρίς να έχουν την υπηκοότητα εφόσον δεν έχουν εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι αντιστοίχως και παραπέμπει, για τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου, στα άρθρα 6 και 7.

4. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι πολίτες οι οποίοι έχουν αποκτήσει την υπηκοότητά τους με πολιτογράφηση είναι εκλόγιμοι μόνο εφόσον κατέχουν ήδη την υπηκοότητα αυτή για μία ελάχιστη περίοδο, για παράδειγμα ένα έτος. Ως εκ τούτου, από την αρχή της ισότητας μεταξύ των εκλόγιμων που είναι υπήκοοι ενός κράτους μέλους και των κοινοτικών εκλόγιμων προκύπτει ότι οι πολίτες της Ενωσης οι οποίοι έχουν αποκτήσει την υπηκοότητα στο κράτος μέλος προέλευσής τους με πολιτογράφηση και οι οποίοι κατοικούν σε ένα άλλο κράτος μέλος (για παράδειγμα ένας γάλλος με καταγωγή από το Μαρόκο ο οποίος διαμένει στη Γερμανία) πρέπει να συμμορφώνονται, mutatis mutandis με τον όρο αυτό. θα πρέπει, κατά συνέπεια, οι πολίτες αυτοί να πληρούν την εν λόγω προϋπόθεση, στο κράτος μέλος κατοικίας, εφόσον κατέχουν ήδη την εθνικότητα του κράτους μέλους προέλευσης για την ίδια ελάχιστη περίοδο.

Αρθρο 4: Απαγόρευση διπλοψηφίας και διπλής υποψηφιότητας

1. Επειδή πρόκειται για την εκλογή των μελών ενός ενιαίου κοινοτικού θεσμικού οργάνου, το άρθρο 4 παράγραφος 1 αποσκοπεί στην αποφυγή της κατάχρησης της ελευθερίας επιλογής του κράτους μέλους της ψηφοφορίας, όπως προβλέπουν τα άρθρα 1 παράγραφος 2 και 8, με διπλοψηφία. Το άρθρο 4 παράγραφος 1 επιβεβαιώνει και διευκρινίζει την αρχή της απαγόρευσης της διπλοψηφίας όπως θεσπίστηκε βάσει του άρθρου 8 της Πράξης της 20ης Σεπτεμβρίου 1976. Οι λεπτομέρειες της εφαρμογής της εν λόγω αρχής ορίζονται στα άρθρα 8 και 13.

2. Ομοίως, δεδομένου ότι πρόκειται για την εκλογή των μελών ενός ενιαίου κοινοτικού οργάνου, πρέπει να αποφευχθεί επίσης η περίπτωση ένας κοινοτικός εκλόγιμος να θέσει υποψηφιότητα, συγχρόνως, σε περισσότερα κράτη μέλη. Λαμβάνοντας υπόψη ότι, κανονικά, οι κοινοτικοί εκλόγιμοι δεν στερούνται, λόγω της διαμονής τους εκτός του κράτους μέλους προέλευσης, του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στο εν λόγω κράτος μέλος και ότι ορισμένα κράτη μέλη χορηγούν το δικαίωμα εκλογιμότητας επίσης στους πολίτες της Ενωσης οι οποίοι δεν διαμένουν στα κράτη αυτά, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη ο κίνδυνος διπλών υποψηφιοτήτων. Για να εξασφαλιστεί η μικρότερη δυνατή παρέμβαση στα εκλογικά συστήματα των κρατών μελών, το άρθρο 4 παράγραφος 2 δεν θίγει τις εθνικές διατάξεις οι οποίες διέπουν, στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους, τις διπλές υποψηφιότητες. Επιπλέον, εννοείται ότι το άρθρο 4 παράγραφος 2 αποσκοπεί μόνο στην αποφυγή της υποψηφιότητας ενός εκλογίμου σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη κατά τη διάρκεια της ίδιας ψηφοφορίας. Κατά συνέπεια, το άρθρο 4 παράγραφος 2 δεν εμποδίζει, κατά τη διάρκεια των προσεχών εκλογών, ένας κοινοτικός εκλόγιμος να θέσει την υποψηφιότητά του στο κράτος μέλος κατοικίας του και, κατά τις επόμενες εκλογές, στο κράτος μέλος προέλευσης.

Αρθρο 5: Κατοικία

Το άρθρο 5 αναφέρει τον όρο της κατοικίας όπως προβλέπεται στο άρθρο 3, στοιχείο (β), σχετικά με το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Ως προς τούτο, το άρθρο 5 αποφεύγει επίσης να δώσει οποιονδήποτε ενιαίο ορισμό και παραπέμπει, εμμέσως, στην έννοια της κατοικίας όπως χρησιμοποιείται στο εκλογικό δίκαιο του κράτους μέλους κατοικίας. Τα εκλογικά συστήματα των κρατών μελών συνεχίζουν να παρουσιάζουν πολλές διαφορές στο εν λόγω θέμα και απαιτούν είτε να έχει κανείς την κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του στην εκλογική επικράτεια, είτε να διαμένει σε αυτή μόνιμα είτε να είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο του πληθυσμού.

Στην περίπτωση κατά την οποία, σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους, πρέπει να υπάρξει απόδειξη ελάχιστης διάρκειας διαμονής στην εκλογική επικράτεια, το άρθρο 5 αποσκοπεί στην αποφυγή κάθε διακρίσεως των κοινοτικών εκλογέων και εκλογίμων που θα μπορούσε να οφείλεται στο γεγονός ότι ο όρος αυτός πληρούται, στην Πράξη, εύκολα από τους υπηκόους ενός κράτους πλην όμως δύσκολα από τους μη υπηκόους. Κατά συνέπεια, το άρθρο 5 εξομοιώνει την περίοδο διαμονής σε άλλα κράτη μέλη, για παράδειγμα στο κράτος μέλος προέλευσης, με εκείνη στο κράτος μέλος του τόπου ψηφοφορίας ή υποβολής υποψηφιότητας.

Δεδομένου ότι το άρθρο 5 διέπει μόνο τους απαιτούμενους όρους για την κατοχή του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος κατοικίας, η διάταξη στο πρώτο εδάφιο δεν επηρεάζει κατά κανένα τρόπο τους ειδικούς όρους οι οποίοι, σε κάθε κράτος μέλος, διέπουν την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών σε ένα συγκεκριμένο δήμο ή εκλογική περιφέρεια κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης ψηφοφορίας και οι οποίοι συνδέονται, κανονικά, με μία ορισμένη ελάχιστη διάρκεια διαμονής στον εν λόγω δήμο ή κοινότητα ή περιφέρεια.

Άρθρο 6: Κώλυμα εκλογιμότητας

1. Το άρθρο 6 αναφέρεται μόνο στο κώλυμα εκλογιμότητας, δηλαδή τις περιπτώσεις στις οποίες ένας πολίτης της Ένωσης στερείται του δικαιώματος του εκλέγεσθαι κατόπιν σχετικής αποφάσεως ποινικού ή πολιτικού δικαστηρίου. Αντίθετα, το καθεστώς του ασυμβίβαστου, το οποίο διέπεται σήμερα από τα άρθρα 5 και 6 της Πράξης της 20ής Σεπτεμβρίου 1976 αφορά μόνο τη νομική απαγόρευση σώρευσης της εντολής του βουλευτού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άλλες θέσεις. Το καθεστώς αυτό υπάγεται στην ενιαία εκλογική διαδικασία του άρθρου 138 παράγραφος 3 της Συνθήκης ΕΚ και δεν επηρεάζεται από τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

2. Δεδομένου ότι το κώλυμα εκλογιμότητας μπορεί να απορρέει από μία απόφαση του αστικού ή του ποινικού δικαίου η οποία έχει ληφθεί από τις αρμόδιες δικαστικές ή διοικητικές αρχές είτε του κράτους μέλους κατοικίας είτε του κράτους μέλους προέλευσης και ότι λόγω απουσίας διεθνών συμβάσεων, τέτοιου είδους δικαστικές αποφάσεις δεν είναι εκτελεστές, κανονικά, στο κράτος μέλος κατοικίας, το άρθρο 6 θεσπίζει την αρχή της σώρευσης των καθεστώτων που διέπουν το κώλυμα εκλογιμότητας στο κράτος μέλος κατοικίας και στο κράτος μέλος προέλευσης. Το καθεστώς αυτό της σώρευσης δεν είναι ασυμβίβαστο με την κοινοτική αρχή της μη δημιουργίας διακρίσεων· πράγματι, στο πλαίσιο της πρόληψης των κινδύνων στρέβλωσης που θα μπορούσαν να προκύψουν λόγω απουσίας εναρμόνισης μεταξύ των καθεστώτων που διέπουν το κώλυμα εκλογιμότητας στα κράτη μέλη, ένα τέτοιο σύστημα μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στις "λεπτομέρειες" που πρέπει να θεσπίσει το Συμβούλιο κατ'εφαρμογή του άρθρου 8 Β παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ.
Ως προς την ουσία, η σώρευση αυτή δικαιολογείται από το γεγονός ότι πρέπει να αποφευχθεί η περίπτωση κατά την οποία ένα πρόσωπο το οποίο έχει εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος προέλευσης, συνήθως κατόπιν δικαστικής αποφάσεως, να επανακτήσει το δικαίωμα αυτό απλώς και μόνο λόγω της διαμονής του σε άλλο κράτος μέλος. Το ενδεχόμενο ένας πολίτης της Ένωσης ο οποίος έχει στερηθεί του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος προέλευσης να μπορεί να θέτει την υποψηφιότητά του στο κράτος μέλος κατοικίας και να διεξάγει εκεί την προεκλογική του εκστρατεία δεν ενδιαφέρει μόνο το τελευταίο αυτό κράτος αλλά επίσης και το κράτος μέλος προέλευσης. Για να διαφυλαχθεί το κύρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, θα πρέπει να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα ώστε ένας πολίτης της Ένωσης ο οποίος στερείται του δικαιώματος του εκλέγεσθαι να μην μπορεί να καταλαμβάνει έδρα ούτε ακόμα να διεξάγει εκλογική εκστρατεία στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Είναι προφανές ότι οι κίνδυνοι που απειλούν το Ευρωπαϊκό

Κοινοβούλιο είναι σοβαρότεροι και περισσότερο αισθητοί στο πλαίσιο του δικαιώματος του εκλέγεσθαι παρά στο πλαίσιο του δικαιώματος του εκλέγειν. Κατά συνέπεια, το άρθρο 6 παράγραφος 1 θεσπίζει ένα καθεστώς κωλύματος εκλογιμότητας το οποίο υποχρεώνει το κράτος μέλος κατοικίας να λαμβάνει υπόψη του την στέρηση δικαιώματος στο κράτος μέλος προέλευσης.
Είναι αληθές ότι τα εθνικά καθεστώτα που διέπουν το κώλυμα εκλογιμότητας είναι πολύ διαφορετικά μεταξύ τους, πλην όμως η αρχή της σώρευσης έχει ως αφετηρία το γεγονός ότι όλα αυτά τα καθεστώτα τηρούν, καθένα με τον τρόπο του, τους γενικούς κανόνες ενός κράτους δικαίου καθώς και τη δημοκρατική αρχή και ότι, κατά συνέπεια, το κράτος μέλος κατοικίας μπορεί να λαμβάνει υπόψη τη στέρηση του δικαιώματος στο κράτος μέλος προέλευσης.

2. Για την υλοποίηση του καθεστώτος σώρευσης που αναφέρεται στην παράγραφο 1, το άρθρο 10 παράγραφος 2 υποχρεώνει το κράτος μέλος κατοικίας να ζητεί από τον ενδιαφερόμενο πολίτη την προσκόμιση, κατά την υποβολή της υποψηφιότητάς του, βεβαίωσης από το κράτος μέλος προέλευσής του στην οποία να αναφέρεται ότι δεν έχει κώλυμα εκλογιμότητας στο εν λόγω κράτος ή ότι για τις αρμόδιες διοικητικές αρχές δεν υπάρχει περίπτωση στέρησης του δικαιώματος του εκλέγεσθαι. Στη βάση αυτή, το άρθρο 6 παράγραφος 2 υποχρεώνει το κράτος μέλος κατοικίας να κηρύξει την υποψηφιότητα απαράδεκτη εφόσον ο υποψήφιος δεν προσκομίσει τη βεβαίωση αυτή. Ενώ το άρθρο 10 παράγραφος 2 θεσπίζει μία τυπική προϋπόθεση, το άρθρο 6 παράγραφος 2 αποσκοπεί σε ένα τυπικό έλεγχο ο οποίος, στα περισσότερα κράτη μέλη, πραγματοποιείται συνήθως πριν από την ψηφοφορία. Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 6 παράγραφος 2 δεν μεταβάλλει ουδόλως ορισμένα εθνικά καθεστώτα εκλογιμότητας βάσει των οποίων ο έλεγχος επί της ουσίας δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί παρά μόνο μετά την ψηφοφορία. Δεδομένης της πολιτικής σημασίας των κωλυμάτων εκλογιμότητας, φαίνεται, ωστόσο, ότι θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, η διαπίστωση του απαράδεκτου της υποψηφιότητας να πραγματοποιείται πριν από την έναρξη της προεκλογικής εκστρατείας.

Άρθρο 7: Στέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν

Δεδομένου ότι όσον αφορά το δικαίωμα του εκλέγειν οι κίνδυνοι προσβολής του κύρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι σαφώς μικρότεροι σε σχέση με το δικαίωμα του εκλέγεσθαι, το άρθρο 7 προβλέπει λιγότερο αυστηρές λεπτομέρειες σε σύγκριση με το άρθρο 6.

1. Το κράτος μέλος κατοικίας είναι ελεύθερο να λάβει ή όχι υπόψη του τη στέρηση του δικαιώματος του εκλέγειν που έχει λάβει χώρα στο κράτος μέλος προέλευσης. Κατά συνέπεια, είναι επίσης ελεύθερο να απαιτεί ή όχι από τον κοινοτικό εκλογέα, στη δήλωση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 9 παράγραφος 3, να διευκρινίζει ότι δεν έχει στερηθεί του δικαιώματος του εκλέγειν στο κράτος μέλος προέλευσης.

2. Τα κράτη μέλη τα οποία εφαρμόζουν το καθεστώς σώρευσης το οποίο επιτρέπεται από την πρώτη παράγραφο μπορούν να ενημερώνουν το κράτος μέλος προέλευσης σχετικά με τη δήλωση που αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 3. Ωστόσο, το κράτος μέλος κατοικίας πρέπει να φροντίζει να διαβιβάζει τα απαραίτητα μόνο στοιχεία για την εφαρμογή της πρώτης παραγράφου. Αντίθετα, το κράτος μέλος προέλευσης υποχρεούται να απαντά στο κράτος μέλος κατοικίας και να του διαβιβάζει όλες τις χρήσιμες και κανονικά διαθέσιμες πληροφορίες. Για την ορθή προστασία των προσωπικού χαρακτήρα δεδομένων αυτών και για την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, το κράτος μέλος προέλευσης πρέπει να διαβιβάζει στο κράτος μέλος κατοικίας μόνο τις απολύτως απαραίτητες πληροφορίες που θα επιτρέψουν την εφαρμογή του καθεστώτος της σώρευσης. Στο ίδιο πλαίσιο, το κράτος μέλος κατοικίας υποχρεούται να χρησιμοποιεί τα δεδομένα που του έχουν διαβιβαστεί μόνο για το σκοπό αυτό. Το κράτος μέλος κατοικίας, το οποίο έχει επιλέξει το

καθεστώς σώρευσης, θα λαμβάνει, κατά συνέπεια, τα απαραίτητα μέτρα για να εμποδίσει τον ενδιαφερόμενο να ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα είτε με τη διαγραφή του από τους εκλογικούς καταλόγους είτε με τη μη αποδοχή του κατά την ψηφοφορία.

3. Σύμφωνα με την παράγραφο 3, το κράτος μέλος προέλευσης, με δική του πρωτοβουλία, μπορεί να διαβιβάσει στο κράτος μέλος κατοικίας κάθε πληροφορία που είναι απαραίτητη ώστε το τελευταίο να μπορεί να λάβει υπόψη του τη στέρηση δικαιώματος που έχει λάβει χώρα στο κράτος μέλος προέλευσης. Στην περίπτωση αυτή, το κράτος μέλος κατοικίας δεν υποχρεούται ωστόσο να ανταποκριθεί.

Άρθρο 8: Ελευθερία επιλογής

1. Προκειμένου να γίνει σεβαστή η ελευθερία επιλογής όσον αφορά το κράτος μέλος στο οποίο ψηφίζει ένας εκλογέας, το άρθρο 8, παράγραφος 1 ορίζει ότι ένας κοινοτικός εκλογέας εγγράφεται στους εκλογικούς καταλόγους του κράτους μέλους κατοικίας μόνο εάν έχει εκδηλώσει ρητά τη βούλησή τους προς τούτο. Η σοβαρότητα αυτής της εκδήλωσης της βούλησης οφείλεται κατά κύριο λόγο στην επίπτωση που έχει στο δικαίωμα ψήφου στο κράτος μέλος καταγωγής. Ο κοινοτικός εκλογέας που επιλέγει να ψηφίσει στο κράτος μέλος κατοικίας του παραιτείται συγχρόνως από την άσκηση του δικαιώματος ψήφου του στο κράτος μέλος καταγωγής. Θεωρείται αδιανόητο να υπεισέρχεται η επίπτωση αυτή στην εκ των προτέρων αίτηση του ενδιαφερομένου.

2. Στα κράτη μέλη στα οποία η ψήφος είναι υποχρεωτική, οι κοινοτικοί εκλογείς οι οποίοι, αφού έκαναν χρήση της ελεύθερης επιλογής όσον αφορά το κράτος στο οποίο θα ψηφίσουν, έχουν εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους του κράτους μέλους κατοικίας τους υπόκεινται, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της ισότητας μεταξύ εθνικών και κοινοτικών εκλογέων, στην υποχρέωση αυτή δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 2.

Άρθρο 9: Άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν

1. Στο άρθρο 9, παράγραφος 1, τίθεται το θέμα της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να υποβληθεί στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους κατοικίας η αίτηση εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους και αποσκοπεί στην απεξάρτησή της στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό από τα εκλογικά καθεστώτα των κρατών μελών τα οποία διαφέρουν σημαντικά στο θέμα αυτό.

Στα κράτη μέλη στα οποία οι εκλογικοί κατάλογοι αναθεωρούνται περιοδικά, οι κοινοτικοί εκλογείς μπορούν να ζητήσουν την εγγραφή τους την περίοδο αυτή. Διαφορετικά, η εγγραφή μπορεί να γίνει κατ'εξαίρεση και υπό τους ίδιους όρους με αυτούς που προβλέπονται για τους εθνικούς εκλογείς.

Στα κράτη μέλη όπου οι εκλογικοί κατάλογοι συντάσσονται, συνήθως, πριν από κάθε ψηφοφορία, οι κοινοτικοί εκλογείς πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν την εγγραφή τους εντός της προσήκουσας προθεσμίας πριν από το κλείσιμο του καταλόγου. Τα κράτη μέλη τα οποία εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή θα κληθούν, κατά τη μεταφορά της παρούσας οδηγίας στο δίκαιό τους, να καθορίσουν την προθεσμία αυτή λαμβάνοντας υπόψη, αφενός μεν τα έννομα συμφέροντα των εκλογέων και αφετέρου το συμφέρον της άρτιας διοικητικής προετοιμασίας της ψηφοφορίας.

2. Το άρθρο 9, παράγραφος 2 αναφέρεται στα αποδεικτικά στοιχεία που οφείλει να προσκομίσει ο κοινοτικός εκλογέας υποστηρίζοντας την αίτηση εγγραφής του και ως προς αυτό παραπέμπει στους ίδιους όρους τους οποίους πρέπει να πληρούν οι ημεδαποί εκλογείς. Για να αποφευχθεί η διπλή ψηφοφορία είναι εντούτοις απαραίτητο να υποβάλουν οι κοινοτικοί εκλογείς ορισμένα συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία. Εφόσον ο σκοπός είναι να διευκολυνθεί στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος στο κράτος μέλος της κατοικίας, τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να περιορίζονται στα απολύτως απαραίτητα. Λόγω του γεγονότος αυτού ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 2 να υποβάλει μόνο δήλωση με την οποία θα διευκρινίζονται περιορισμένος αριθμός στοιχείων που θα επιτρέπει στο κράτος μέλος καταγωγής να γνωρίζει την ταυτότητα του ενδιαφερομένου και να λαμβάνει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για να αποφευχθεί η διπλοψηφία.

3. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 το κράτος μέλος κατοικίας είναι ελεύθερο να απαιτήσει ή όχι περιορισμένο αριθμό άλλων συμπληρωματικών αποδεικτικών στοιχείων προκειμένου να εφαρμοστεί το άρθρο 7, δηλαδή να διευκολυνθεί η απόδειξη της ταυτότητάς του είτε να διαπιστωθεί η διάρκεια παραμονής του που αναφέρεται στο άρθρο 5 εδάφιο 1.

4. Σεβόμενο την ελευθερία επιλογής των κοινοτικών εκλογέων όσον αφορά το κράτος μέλος του τόπου ψηφοφορίας, καθώς και τα εκλογικά συστήματα των κρατών μελών, το άρθρο 9, παράγραφος 4 αποσκοπεί στο να απαλλάξει τους ενδιαφερόμενους πολίτες από άχρηστες διοικητικές διαδικασίες και συγχρόνως να διευκολύνει τα κράτη μέλη τα οποία ενημερώνουν περιοδικά τους εκλογικούς καταλόγους τους.

Άρθρο 10: Άσκηση του δικαιώματος που εκλέγεσθαι

1. Το άρθρο 10, παράγραφος 1 αναφέρεται στα αποδεικτικά στοιχεία που πρέπει να προσκομίσει υποχρεωτικά ένας εκλόγιμος της Κοινότητας, κατά την κατάθεση της δήλωσης υποψηφιότητάς του και παραπέμπει για το θέμα αυτό στους ίδιους όρους με αυτούς που πρέπει να πληρούν οι ημεδαποί εκλόγιμοι. Για να αποφευχθεί η διπλή υποψηφιότητα είναι εντούτοις απαραίτητο να υποβάλλουν, βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 1, οι κοινοτικοί εκλόγιμοι ορισμένα συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία πάντως πρέπει να περιορίζονται στα απολύτως απαραίτητα. Η δομή του άρθρου 10, παράγραφος 1 είναι πανομοιότυπη με αυτήν του άρθρου 9, παράγραφος 2.

2. Για να εφαρμοστεί το καθεστώς σώρευσης ως προς την έκπτωση από το δικαίωμα του εκλέγεσθαι που αναφέρεται στο άρθρο 6, το άρθρο 10, παράγραφος 2 προβλέπει ότι ο κοινοτικός εκλόγιμος υποβάλλει, προκειμένου να γίνει δεκτή η υποψηφιότητά του, βεβαίωση που εκδίδουν οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους καταγωγής από την οποία συνάγεται ότι δεν έχει εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος αυτό. Εφόσον χρειαστεί και ιδιαίτερα σε περίπτωση έλλειψης πληροφοριών σε κεντρικό επίπεδο, το κράτος μέλος καταγωγής μπορεί να περιοριστεί στο να βεβαιώσει ότι έκπτωση του είδους αυτού δεν είναι γνωστή στις εν λόγω αρχές. Είναι αυτονόητο ότι εναπόκειται στην αρμοδιότητα του κράτους μέλους να ορίσει τις αρμόδιες αρχές που αναφέρονται στην παράγραφο 2, ιδιαίτερα δε να προσδιορίσει τον ρόλο που ενδεχομένως μπορούν να διαδραματίσουν τα προξενεία του στο θέμα αυτό.

3. Σύμφωνα με την παράγραφο 3, το κράτος μέλος κατοικίας μπορεί να ζητήσει από τον ενδιαφερόμενο να υποβάλει περιορισμένο αριθμό συμπληρωματικών αποδεικτικών στοιχείων προκειμένου είτε να διευκολύνεται η απόδειξη της ταυτότητάς του είτε να βεβαιώνεται ενδεχομένως ο όρος εκλογιμότητας που θέτει το άρθρο 3 τελευταίο εδάφιο.

Άρθρο 11: Ένδικα μέσα

1. Η προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 πληροφόρηση των ενδιαφερομένων πολιτών είναι απαραίτητη ώστε οι πολίτες να είναι σε θέση να ασκήσουν ενδεχομένως προσφυγή σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην παράγραφο 2. Δεδομένου ότι η παράγραφος 1 επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιλέξουν τον τρόπο της πληροφόρησης αυτής, μπορεί να είναι είτε ατομική είτε στο πλαίσιο της δημοσίευσης των εκλογικών καταλόγων. Ο ενδιαφερόμενος πάντως πρέπει να είναι σε θέση να ενημερωθεί σχετικά εγκαίρως.

2. Κατ'εφαρμογήν της αρχής της ισότητας των όρων μεταξύ υπηκόων και μη, το άρθρο 2 προβλέπει ότι οι κοινοτικοί εκλογείς και εκλόγιμοι μπορούν να ασκήσουν εφόσον παραστεί ανάγκη τις ίδιες αιτήσεις θεραπείας και προσφυγές με αυτές που μπορούν να ασκούν οι υπήκοοι του κράτους μέλους της κατοικίας τους.

Άρθρο 12: Πληροφόρηση

Δεδομένου ότι οι κοινοτικοί εκλογείς και εκλόγιμοι οφείλουν να πληρούν τόσο τους ίδιους όρους που πληρούν οι υπήκοοι όσο και ορισμένους ειδικούς όρους, ιδίως όσον αφορά ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία, το άρθρο 12 προβλέπει την έγκαιρη πληροφόρηση των εν λόγω προσώπων εκ μέρους των αρμοδίων αρχών του κράτους μέλους καταγωγής ώστε να μπορούν, ενδεχομένως, να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος της κατοικίας τους. Η διάταξη επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιλέξουν την κατάλληλη μορφή της πληροφόρησης αυτής.

Άρθρο 13: Ανταλλαγή πληροφοριών

Το άρθρο 13 προβλέπει, αποφεύγοντας οποιαδήποτε άχρηστη γραφειοκρατία, τη λειτουργία ενός μηχανισμού ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών για να αποφευχθεί, στο μέτρο του δυνατού, η διπλοψηφία και η διπλή ψηφοφορία που αναφέρονται στο άρθρο 4. Για το σκοπό αυτό το κράτος μέλος κατοικίας είναι υποχρεωμένο να διαβιβάσει στο κράτος μέλος καταγωγής τις πληροφορίες τις σχετικές με τους υπηκόους του οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους ή έχουν υποβάλει υποψηφιότητα.

Όσον αφορά το περιεχόμενο οι πληροφορίες αυτές πρέπει να βασίζονται στα διευκρινιστικά στοιχεία που περιέχουν οι υπεύθυνες δηλώσεις των ενδιαφερομένων. Για να προστατεύονται τα στοιχεία προσωπικού χαρακτήρα των πολιτών της Ένωσης και να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας, οι πληροφορίες που διαβιβάζονται πρέπει να περιέχουν μόνο τα απαραίτητα στοιχεία για την εφαρμογή του άρθρου 4 και να χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τον σκοπό αυτό.

Για να λειτουργεί ικανοποιητικά ο μηχανισμός ανταλλαγής πληροφοριών, οι πληροφορίες αυτές πρέπει να διαβιβάζονται σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν από την ψηφοφορία. Πρέπει πάντως να ληφθεί υπόψη ότι οι προθεσμίες για την εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους και την κατάθεση υποψηφιότητας διαφέρουν σημαντικά στα κράτη μέλη.

Σύμφωνα με τις διαβιβαζόμενες από το κράτος μέλος κατοικίας πληροφορίες, το κράτος μέλος καταγωγής είναι υποχρεωμένο να λαμβάνει, σύμφωνα με το ισχύον σ'αυτό εκλογικό σύστημα, τα κατάλληλα μέτρα για να αποφευχθεί, στο μέτρο του δυνατού, η διπλοψηφία και η διπλή υποψηφιότητα των υπηκόων του. Δεδομένης της πληθώρας εκλογικών συστημάτων και των πολιτικών παραδόσεων

των κρατών μελών, το άρθρο 13 επιτρέπει είτε προληπτικούς ελέγχους πριν από την ψηφοφορία (για παράδειγμα διαγραφή από τον εκλογικό κατάλογο) είτε κατασταλτικά μέτρα μετά την ψηφοφορία (π.χ. ποινικές κυρώσεις) είτε συνδυασμό και των δύο.

Άρθρο 14: Παρεκκλίσεις

1. Τα ειδικά προβλήματα ενός κράτους μέλους, το οποίο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 Β παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο της Συνθήκης ΕΚ μπορούν να δικαιολογούν λύσεις κατά παρέκκλιση και ενδέχεται να προέρχονται κατά κύριο λόγο από μια ιδιαίτερα υψηλή αναλογία υπηκόων άλλων κρατών μελών. Σήμερα η αναλογία αυτή κυμαίνεται κατά μέσο όρο μεταξύ 0,3% και 6% περίπου του συνόλου των πολιτών της Ενωσης. Μόνο σε ένα κράτος μέλος η αναλογία των κοινοτικών κατοίκων που έχουν ηλικία ψήφου υπερβαίνει κατά πολύ την αναλογία που διαπιστώνεται στα άλλα κράτη μέλη και ανέρχεται σε 29% περίπου του συνόλου του εκλογικού σώματος.

Λαμβανομένης υπόψη της σημερινής κατάστασης η παράγραφος 1 ορίζει ως ανώτατο όριο το 20% προκειμένου ένα κράτος μέλος να μπορεί να θεσπίσει διατάξεις κατά παρέκκλιση, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στα σημεία α και β. Η αναλογία αυτή υπολογίζεται βάσει των στατιστικών στοιχείων για το σύνολο των πολιτών της Ενωσης που έχουν συμπληρώσει την ηλικία για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος και κατά την αναφερόμενη ημερομηνία κατοικούν στο εν λόγω κράτος μέλος.

Δεδομένου ότι οι ρυθμίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 8 Β παράγραφος 2 της Συνθήκης πρέπει να θεσπίζονται "υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 138 παράγραφος 3 και των διατάξεων που θεσπίζονται για την εφαρμογή του", στο άρθρο 14 διευκρινίζεται ότι η παρούσα οδηγία δεν επηρεάζει το δικαίωμα κάθε κράτους μέλους να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την εκλογική διαδικασία. Σε περίπτωση απουσίας συμπληρωματικών διατάξεων που λαμβάνονται κατ'εφαρμογήν του άρθρου 138 παράγραφος 3 της Συνθήκης, η παρούσα οδηγία, όπως και η Πράξη της 20ης Σεπτεμβρίου 1976 για την εκλογή των εκπροσώπων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με καθολική ψηφοφορία (βλ. άρθρο 7 παράγραφος 2), δεν θίγει ουδόλως τις διατάξεις που έχει ήδη λάβει ή πρόκειται να λάβει κάθε κράτος μέλος για την εκλογική διαδικασία, ιδιαίτερα όσον αφορά τη σύνταξη των καταλόγων των υποψηφίων.

Οι κατά παρέκκλιση διατάξεις πρέπει να περιορίζονται, σύμφωνα με την παράγραφο 1 σημεία Α και Β, στο να απαιτείται από τους κοινοτικούς εκλογείς και εκλόγιμους να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία για μια ελάχιστη περίοδο κατοικίας στο κράτος μέλος του τόπου ψηφοφορίας. Όσον αφορά την εκλογιμότητα, είναι εύλογο η εν λόγω περίοδος να μην υπερβαίνει το διπλάσιο της νομοθετικής περιόδου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Όσον αφορά το ενεργητικό εκλογικό δικαίωμα, η ελαχίστη αυτή περίοδος κατοικίας μπορεί να είναι ταυτόσημη, κατ'ανώτατο όριο, με τη νομοθετική περίοδο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να διασφαλίζεται ότι οι κοινοτικοί εκλογείς και εκλόγιμοι οι οποίοι, λόγω της κατοικίας τους σε άλλο κράτος μέλος ή της διάρκειάς της δεν μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν ή εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος της προέλευσής τους, μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος της κατοικίας τους χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να αποδείξουν τις εν λόγω χρονικές περιόδους της κατοικίας.

2. Εξάλλου, τα ειδικά προβλήματα που εμφανίζονται σε ένα κράτος μέλος και δικαιολογούν, σύμφωνα με το άρθρο 8 Β παράγραφος 2 εδάφιο 2 της Συνθήκης ΕΚ, λύσεις κατά παρέκκλιση είναι δυνατόν να προέρχονται από το γεγονός ότι σε ορισμένα κράτη μέλη οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών έχουν ήδη δικαίωμα ψήφου όχι μόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αλλά και στο εθνικό Κοινοβούλιο.

Σε συγκεκριμένο κράτος μέλος οι πολίτες γειτονικού κράτους μέλους δεν έχουν το καθεστώς ξένων και από το 1948 έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι τόσο στο εθνικό κοινοβούλιο όσο και στις δημοτικές εκλογές και από το 1979 και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και μάλιστα υπό τους ίδιους ακριβώς όρους όσον αφορά την ουσία και το περιεχόμενο με τους ημεδαπούς.

Στο εν λόγω γειτονικό κράτος μέλος, από το 1935, κάθε πρόσωπο που γεννιέται στο άλλο κράτος μέλος δεν θεωρείται αλλοδαπός. Το σύνταγμα, μάλιστα, τροποποιήθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε ο νομοθέτης εξουσιοδοτείται να χορηγεί το δικαίωμα ψήφου στο εθνικό κοινοβούλιο σε κατοίκους μη υπηκόους. Βάσει των στοιχείων αυτών, στον εκλογικό νόμο του 1985 ορίζεται ότι οι πολίτες του άλλου κράτους μέλους και, με βάση την αρχή της αμοιβαιότητας, οι υπήκοοι όλων των άλλων κρατών μελών έχουν δικαίωμα ψήφου στο εθνικό κοινοβούλιο. Όσον αφορά την εκλογή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι κάτοικοι που έρχονται από το εν λόγω άλλο κράτος μέλος, καθώς επίσης και οι υπήκοοι όλων των άλλων κρατών μελών έχουν δικαίωμα ψήφου από το 1977.

Ως εκ τούτου, οι υπήκοοι των δύο αυτών κρατών μελών που κατοικούν σε ένα από τα δύο κράτη μέλη είναι συνήθως εγγεγραμμένοι στους καταλόγους των εκλογέων στο εθνικό κοινοβούλιο που καταρτίζονται στα δύο αυτά κράτη μέλη. Οι κατάλογοι των εκλογέων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καταρτίζονται αυτεπάγγελτα βάσει των εθνικών καταλόγων των δύο κρατών.

Υπό τις προϋποθέσεις αυτές δικαιολογείται οι υπήκοοι των δύο αυτών κρατών μελών που κατοικούν σε ένα από τα δύο κράτη μέλη να μην υπόκεινται στις ειδικές διατυπώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 6 έως 13 της παρούσας οδηγίας.

3. Η κατά παρέκκλιση ρήτρα του άρθρου 8 Β παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ αφορά μόνο τις λεπτομέρειες βάσει των οποίων μπορούν να ασκούνται τα εγγυημένα δικαιώματα κατά τις ευρωπαϊκές εκλογές και όχι την ίδια την εγγύηση. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε παρέκκλιση υπόκειται σε επανεξέταση. Για το σκοπό αυτό, το άρθρο 14 παράγραφος 3 θεσπίζει καθεστώς υποβολής περιοδικών εκθέσεων.

Για να είναι σε θέση η Επιτροπή, υπό την ιδιότητά της ως θεματοφύλακα της Συνθήκης, να ελέγχει κατά πόσον οι όροι που θεσπίζονται με την παράγραφο 1 και 2 τηρούνται πάντοτε, είναι απαραίτητο τα κράτη μέλη που λαμβάνουν κατά παρέκκλιση διατάξεις να της παρέχουν όλα τα αναγκαία δικαιολογητικά στοιχεία. Τα κράτη μέλη που κάνουν χρήση της παρέκκλισης που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πρέπει να υποβάλλουν, ιδιαίτερα, στην Επιτροπή αξιόπιστα στατιστικά στοιχεία.

Άρθρο 15: Μεταβατικές διατάξεις

Δεδομένου του εξαιρετικά περιορισμένου χρονοδιαγράμματος για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας στις τέσσερις άμεσες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, είναι αναγκαίο να προβλεφθούν ορισμένες μεταβατικές διατάξεις για να αντιμετωπιστούν ειδικά προβλήματα σε ορισμένα κράτη μέλη.

1. Δεδομένου ότι σε ορισμένα κράτη μέλη, όλοι οι πολίτες της Ένωσης ή οι υπήκοοι ορισμένων κρατών μελών έχουν ήδη το δικαίωμα ψήφου στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και, κατά συνέπεια, μπορούν να εγγραφούν, πριν από την έναρξη της ισχύος της παρούσας οδηγίας, στους εκλογικούς καταλόγους, ενδείκνυται να αναγνωριστούν τα κεκτημένα αυτά δικαιώματα και κατά συνέπεια να προβλεφθεί ότι οι εγγραφές αυτές δεν θίγονται από την παρούσα οδηγία. Οι ενδιαφερόμενοι πολίτες δεν οφείλουν να υποβάλουν την αίτηση που αναφέρεται στο άρθρο 8, ούτε να προσκομίσουν τα ειδικά αποδεικτικά στοιχεία που απαιτούνται από τις διατάξεις του άρθρου 9. Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 4, η κατάσταση αυτή μπορεί να παραμείνει αμετάβλητη και πέραν της τέταρτης άμεσης εκλογής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εφόσον η ισχύουσα σήμερα εθνική νομοθεσία το επιτρέπει.

2. Το άρθρο 15 παράγραφος 2 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη στα οποία η εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους πρέπει να γίνεται συνήθως σε μια συγκεκριμένη περίοδο του έτους, λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μπορούν, εφόσον παραστεί ανάγκη, οι κοινοτικοί εκλογείς να ασκούν το εκλογικό τους δικαίωμα στο κράτος μέλος κατοικίας τους, κατά τη διεξαγωγή της τέταρτης άμεσης εκλογής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

3. Το άρθρο 15 παράγραφος 3 λαμβάνει υπόψη ορισμένα τεχνικά προβλήματα κρατών μελών τα οποία, χωρίς να καταρτίζουν ειδικούς εκλογικούς καταλόγους, αναφέρουν την ιδιότητα του εκλογέα στα μητρώα του πληθυσμού. Οι λεπτομέρειες που προβλέπονται στην παράγραφο 3 δεν θίγουν την αρχή της ελεύθερης επιλογής του κράτους ως τόπου ψηφοφορίας και την αρχή που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1.

4. Δεδομένου ότι η νομοθεσία ορισμένων κρατών μελών ορίζει εσωτερική κατά στάδια διαδικασία ανάδειξης των υποψηφίων κομμάτων ή πολιτικών ομάδων, η οποία συνήθως υπερβαίνει σε διάρκεια το ένα έτος και ότι τα πολιτικά κόμματα έχουν ήδη κινήσει ή, ορισμένες φορές, και ολοκληρώσει τις εν λόγω διαδικασίες πριν από την 1η Φεβρουαρίου 1994, ενδείκνυται να προβλέπεται στα εν λόγω κράτη μέλη ότι οι σχετικές διαδικασίες και οι ληφθείσες αποφάσεις στο θέμα αυτό εξακολουθούν να ισχύουν.

Άρθρο 16: Ρήτρα επανεξέτασης

Δεδομένων των πολύπλοκων τεχνικών προβλημάτων που συνδέονται με την εφαρμογή του άρθρου 8 Β παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ, ιδιαίτερα δε των μηχανισμών ανταλλαγής πληροφοριών που αναφέρονται στα άρθρα 7 και 13, είναι σκόπιμο μετά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Ιούνιο 1994, η Επιτροπή να αξιολογήσει βάσει έκθεσης προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο την εμπειρία από την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας και να προτείνει, εφόσον είναι απαραίτητο, τροποποιήσεις. Το Συμβούλιο θα κληθεί, ενδεχομένως, μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, να αποφασίσει ομόφωνα επί των ενδεχόμενων τροποποιήσεων που θα προτείνει η Επιτροπή.

Άρθρο 17: Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

Προκειμένου η παρούσα οδηγία να εφαρμοστεί ήδη στις τέταρτες άμεσες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Ιούνιο του 1994, στο άρθρο 17 παράγραφος 1, ορίζεται προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο η οποία εκτάκτως είναι εξαιρετικά σύντομη.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
για τον ακριβή τρόπο άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος του οποίου δεν έχουν την υπηκοότητα

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Εχοντας υπόψη:

τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως το άρθρο της 8 Β, παράγραφος 2,

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Εκτιμώντας:

ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση συνιστά ένα νέο στάδιο στη διαδικασία για τη δημιουργία μιας όλο και στενότερης ένωσης μεταξύ των λαών της Ευρώπης· ότι έχει, κυρίως, ως αποστολή την οργάνωση κατά τρόπο συνεπή και αλληλέγυο των σχέσεων μεταξύ των λαών των κρατών μελών και ότι, μεταξύ των θεμελιωδών στόχων της, συγκαταλέγεται και η ενίσχυση της προστασίας των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών μελών της με τη θέσπιση της ιθαγένειας της Ένωσης·

ότι προς το σκοπό αυτό οι διατάξεις του τίτλου II της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που τροποποιεί τη Συνθήκη ΕΟΚ προκειμένου να εγκαθιδρύσει την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, εισάγουν την ιθαγένεια της Ένωσης προς όφελος όλων των υπηκόων των κρατών μελών και τους αναγνωρίζουν, με την ιδιότητα αυτή, ένα σύνολο δικαιωμάτων τα οποία μπορούν να επικαλούνται·

ότι το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος της κατοικίας, το οποίο εγγυάται το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2, της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, συνιστά εφαρμογή της αρχής της απαγόρευσης των διακρίσεων μεταξύ ημεδαπών και μη ημεδαπών, και συμπλήρωμα του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής που θεσπίζεται από το άρθρο 8Α της Συνθήκης ΕΚ·

ότι το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ αφορά μόνον τη δυνατότητα ασκήσεως του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την επιφύλαξη της θέσης σε εφαρμογή του άρθρου 138, παράγραφος 3 της Συνθήκης ΕΚ που προβλέπει τη θέσπιση ενιαίας διαδικασίας σε όλα τα κράτη μέλη για τις εκλογές αυτές και έχει κυρίως στόχο την κατάργηση της προϋπόθεσης ως προς την υπηκοότητα, η οποία, σήμερα, απαιτείται στα περισσότερα κράτη μέλη για την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων·

ότι η εφαρμογή του άρθρου 8 Β, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ δεν προϋποθέτει εναρμόνιση των εκλογικών συστημάτων των κρατών μελών, και ότι, επιπλέον, για να ληφθεί υπόψη η αρχή της αναλογικότητας βάσει του άρθρου 3, στοιχείο β, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, το περιεχόμενο της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας δεν πρέπει να βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του στόχου του άρθρου 8 Β, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ·

ότι το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ έχει ως στόχο όλοι οι πολίτες της Ένωσης, ανεξάρτητα αν είναι ή όχι υπήκοοι του κράτους μέλους της κατοικίας, να μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κάτω από τις ίδιες προϋποθέσεις και ότι είναι, κατά συνέπεια, αναγκαίο οι προϋποθέσεις αυτές, και κυρίως όσες συνδέονται με τη διάρκεια και την απόδειξη της κατοικίας που ισχύει για τους μη υπηκόους, να είναι όμοιες με εκείνες που εφαρμόζονται, κατά περίπτωση, στους ημεδαπούς του οικείου κράτους μέλους·"

ότι το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ κατοχυρώνει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος της κατοικίας χωρίς, ωστόσο, να υποκαθιστά το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος του οποίου ο Ευρωπαίος πολίτης είναι υπήκοος και ότι έχει σημασία να γίνεται σεβαστή η ελευθερία επιλογής των πολιτών της ένωσης σχετικά με το κράτος μέλος στο οποίο θέλουν να συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές εκλογές, μεριμνώντας να μην υπάρξουν καταχρήσεις αυτής της ελευθερίας με διπλή ψήφο ή διπλή υποβολή υποψηφιότητας,

ότι κάθε παρέκκλιση από τους γενικούς κανόνες της παρούσας οδηγίας πρέπει να δικαιολογείται, σύμφωνα με το άρθρο 8 Β, παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ, από ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ένα κράτος μέλος και ότι κάθε διάταξη παρέκκλισης, εκ φύσεως, πρέπει να υπόκειται σε επανεξέταση·
ότι τέτοια ειδικά προβλήματα μπορούν να τεθούν, ιδίως, σε ένα κράτος μέλος όπου η αναλογία των πολιτών της Ένωσης που κατοικούν σ'αυτό χωρίς να έχουν την υπηκοότητα αυτού του κράτους και οι οποίοι έχουν την ηλικία που τους επιτρέπει να ψηφίσουν, υπερβαίνει αισθητά το μέσο όρο· ότι αναλογία 20% των πολιτών αυτών σε σχέση με το σύνολο του εκλογικού σώματος δικαιολογεί διατάξεις παρέκκλισης που βασίζονται στο κριτήριο της διάρκειας της διαμονής·
ότι στόχος της ιθαγένειας της Ένωσης είναι η καλύτερη ενσωμάτωση των πολιτών της Ένωσης στη χώρα υποδοχής και ότι στο πλαίσιο αυτό η αποφυγή της πόλωσης μεταξύ καταλόγων υποψηφίων υπηκόων και μη υπηκόων εναρμονίζεται με τις προθέσεις των συντακτών της συνθήκης· ότι ο κίνδυνος πόλωσης αφορά ιδιαίτερα ένα κράτος μέλος στο οποίο η αναλογία πολιτών της Ένωσης μη υπηκόων οι οποίοι έχουν ηλικία ψήφου υπερβαίνει το 20% του συνόλου των πολιτών της Ένωσης που έχουν ηλικία ψήφου και κατοικούν σε αυτό, και ότι, συνεπώς, προέχει να μπορεί το εν λόγω κράτος μέλος να προβλέπει ειδικές διατάξεις προκειμένου να τηρείται το άρθρο 8Β της Συνθήκης όσον αφορά τη σύνθεση των καταλόγων των υποψηφίων·
ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι σε ορισμένα κράτη μέλη οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών που κατοικούν σε αυτά έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν στις εκλογές για το εθνικό κοινοβούλιο και ότι κατά συνέπεια μπορούν να απλοποιηθούν οι προβλεπόμενες από την παρούσα οδηγία διατυπώσεις.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Πρώτο κεφάλαιο: Γενικά

Άρθρο 1

(1) Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τις λεπτομέρειες σύμφωνα με τις οποίες οι πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι μπορούν να ασκούν σε αυτό το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

(2) Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν επηρεάζουν τις διατάξεις κάθε κράτους μέλους σχετικά με το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των ημεδαπών του οι οποίοι κατοικούν εκτός της εκλογικής του επικράτειας.

Άρθρο 2

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

(1) "εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου", οι εκλογές με καθολική και άμεση ψηφοφορία των αντιπροσώπων, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, των λαών των κρατών που απαρτίζουν την ευρωπαϊκή κοινότητα σύμφωνα με την πράξη εκλογής των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με καθολική άμεση ψηφοφορία[1],

(2) "εκλογική επικράτεια", η επικράτεια ενός κράτους μέλους όπου, σύμφωνα με την πράξη για την εκλογή των αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με καθολική άμεση ψηφοφορία και, στο πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με τον εκλογικό νόμο αυτού του κράτους μέλους, οι αντιπρόσωποι στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκλέγονται από το λαό του κράτους μέλους αυτού,

(3) "Κράτος μέλος κατοικίας", το κράτος μέλος στο οποίο κατοικεί ο πολίτης της Ένωσης χωρίς να έχει την υπηκοότητά του,

(4) "κράτος μέλος προέλευσης", το κράτος μέλος του οποίου ο πολίτης της Ένωσης είναι υπήκοος,

(5) "κοινοτικός εκλογέας", κάθε πολίτης της Ένωσης που έχει το δικαίωμα του εκλέγειν στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο κράτος μέλος κατοικίας σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας,

(6) "κοινοτικός εκλόγιμος", κάθε πολίτης της Ένωσης που είναι εκλόγιμος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο κράτος μέλος κατοικίας σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας,

(7) "εκλογικός κατάλογος", ο επίσημος κατάλογος όλων των εκλογέων που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν σε ορισμένη περιφέρεια ή τοπική διοικητική διαίρεση και ο οποίος ενημερώνεται από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με τον νόμο περί εκλογών του κράτους μέλους της κατοικίας, ή τον κατάλογο του πληθυσμού εφόσον σ'αυτόν γίνεται μνεία της ιδιότητας του εκλογέα,

(8) "ημέρα αναφοράς", η ημέρα ή οι ημέρες κατά τις οποίες οι πολίτες της Ένωσης υποχρεούνται να πληρούν, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους της κατοικίας τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν ή εκλέγεσθαι,

(9) "υπεύθυνη δήλωση", η πράξη που προέρχεται από το ενδιαφερόμενο και το ανακριβές περιεχόμενο της οποίας συναπάγεται κυρώσεις.

---

(1) ΕΕ αριθ. L 278 της 8.10.1976, σ. 5

Άρθρο 3

Κάθε πρόσωπο το οποίο, κατά την ημέρα αναφοράς,

α) είναι πολίτης της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο της συνθήκης, και

β) και χωρίς να έχει την υπηκοότητα, συγκεντρώνει, κατά τα λοιπά, τις προϋποθέσεις, από τις οποίες η νομοθεσία του κράτους μέλους της κατοικίας εξαρτά το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι των υπηκόων του,

έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος μέλος της κατοικίας κατά τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αν δεν στερείται των δικαιωμάτων του δυνάμει των άρθρων 6 και 7.

Για να είναι εκλόγιμοι οι υπήκοοι του κράτους μέλους κατοικίας πρέπει να έχουν αποκτήσει την υπηκοότητά τους από κάποιο ελάχιστο χρονικό διάστημα, οι δε πολίτες της Ένωσης λογίζεται ότι πληρούν αυτή την προϋπόθεση όταν κατέχουν την υπηκοότητά τους από το ίδιο αυτό χρονικό διάστημα.

Άρθρο 4

1. Ο κοινοτικός εκλογέας ασκεί το εκλογικό του δικαίωμα είτε στο κράτος μέλος της κατοικίας είτε στο κράτος μέλος της καταγωγής. Ουδείς δύναται να ψηφίσει περισσότερο από μια φορά κατά τις ίδιες εκλογές.

2. Ουδείς δύναται να είναι υποψήφιος σε περισσότερα από 1 κράτη μέλη κατά τις ίδιες εκλογές.

Άρθρο 5

Εάν, για να είναι εκλογείς οι εκλόγιμοι, οι υπήκοοι του κράτους μέλους της κατοικίας πρέπει να κατοικούν από ελάχιστο χρονικό διάστημα στην εκλογική επικράτεια του εν λόγω κράτους μέλους, οι κοινοτικοί εκλογείς και εκλόγιμοι λογίζονται ότι πληρούν την ως άνω προϋπόθεση, εφόσον έχουν κατοικήσει επί αντίστοιχο χρόνο σε άλλα κράτη μέλη. Η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των ειδικών προϋποθέσεων των συνυφασμένων με τη διάρκεια κατοικίας σε συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια ή δήμο/κοινότητα.

Άρθρο 6

(1) Οι πολίτες της Ένωσης, οι οποίοι κατοικούν σε ένα κράτος μέλος χωρίς να έχουν την υπηκοότητα του κράτους αυτού και οι οποίοι, δυνάμει ατομικής αποφάσεως πολιτικού ή ποινικού δικαστηρίου έχουν εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι δυνάμει είτε του δικαίου του κράτους μέλους της κατοικίας είτε του κράτους μέλους της καταγωγής τους, αποκλείονται από την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος στο κράτος μέλος της κατοικίας τους κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

(2) Η υποβληθείσα στο κράτος μέλος της κατοικίας υποψηφιότητα κάθε πολίτη της Ένωσης για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κηρύσσεται απαράδεκτη εάν ο εν λόγω πολίτης δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τη βεβαίωση που αναφέρεται στο άρθρο 10, παράγραφος 2.

Άρθρο 7

(1) Το κράτος μέλος της κατοικίας δύναται να εξακριβώνει ότι ο πολίτης της Ένωσης, ο οποίος έχει εκδηλώσει πρόθεση να ασκήσει το δικαίωμα του εκλέγειν στο εν λόγω κράτος μέλος, δεν έχει εκπέσει του δικαιώματος αυτού στο κράτος μέλος καταγωγής δυνάμει απόφασης ποινικού ή πολιτικού δικαστηρίου που τον αφορά.

(2) Για την εφαρμογή της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, το κράτος μέλος της κατοικίας δύναται να κοινοποιεί στο κράτος μέλος καταγωγής την αναφερόμενη στο άρθρο 9 δήλωση. Προς το σκοπό αυτό, οι κατάλληλες και συνήθως διαθέσιμες πληροφορίες που προέρχονται από το κράτος μέλος καταγωγής διαβιβάζονται με την προσήκουσα μορφή εντός εύλογης προθεσμίας, περιέχουν δε αποκλειστικά και μόνον τις ενδείξεις τις απολύτως απαραίτητες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου που χρησιμοποιούνται μόνον για το σκοπό αυτό. Αν οι διαβιβαζόμενες πληροφορίες διαψεύδουν το περιεχόμενο της δήλωσης, το κράτος μέλος της κατοικίας λαμβάνει τα προσήκοντα μέτρα ώστε να μην επιτραπεί στον ενδιαφερόμενο να ψηφίσει.

(3) Το κράτος μέλος καταγωγής μπορεί να διαβιβάσει στο κράτος μέλος κατοικίας, με την προσήκουσα μορφή και εντός εύλογης προθεσμίας, κάθε πληροφορία αναγκαία για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 8

(1) Ο κοινοτικός εκλογέας ασκεί το εκλογικό του δικαίωμα στο κράτος μέλος της κατοικίας του εφόσον έχει εκδηλώσει τη βούλησή του προς τούτο.

(2) Αν η ψηφοφορία είναι υποχρεωτική στο κράτος μέλος της κατοικίας, η υποχρεώση αυτή ισχύει για τους κοινοτικούς εκλογείς που έχουν εκδηλώσει τη βούληση αυτή.

Κεφάλαιο II: Περί της ασκήσεως του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι

Άρθρο 9

(1) Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι κοινοτικοί εκλογείς που έχουν εκδηλώσει τη βούληση προς τούτο να μπορούν να εγγραφούν στους εκλογικούς καταλόγους εγκαίρως πριν από την ψηφοφορία.

(2) Για την εγγραφή τους στους εκλογικούς καταλόγους, ο κοινοτικός εκλογέας πρέπει να προσκομίσει τα ίδια δικαιολογητικά με τους ημεδαπούς εκλογείς. Πρέπει, εξάλλου, να υποβάλει υπεύθυνη δήλωση όπου θα προσδιορίζεται:

α) η υπηκοότητα και η διεύθυνσή του στην εκλογική επικράτεια του κράτους μέλους της κατοικίας του
β) ενδεχομένως, ο εκλογικός κατάλογος - δήμου, κοινότητας ή εκλογικής περιφέρειας στον οποίο ήταν εγγεγραμμένος τελευταία στο κράτος μέλος της καταγωγής του, και
γ) ότι θα ασκήσει το εκλογικό του δικαίωμα μόνον στο κράτος μέλος της κατοικίας του.

(3) Εξάλλου, το κράτος μέλος της κατοικίας δύναται να απαιτεί από τον κοινοτικό εκλογέα

α) να διευκρινίζει στην αναφερόμενη στην παράγραφο 2 υπεύθυνη δήλωσή του ότι δεν στερείται του εκλογικού του δικαιώματος στο κράτος μέλος καταγωγής,
β) να προσκομίσει ισχύον αποδεικτικό ταυτότητας,
γ) να δηλώσει από πότε κατοικεί σε αυτό ή σε άλλο κράτος μέλος.

(4) Οι κοινοτικοί εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους παραμένουν εγγεγραμμένοι υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με τους ημεδαπούς, εώς ότου ζητήσουν να διαγραφούν ή έως ότου διαγραφούν αυτεπαγγέλτως, διότι δεν πληρούν πλέον τις απαιτούμενες για την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος προϋποθέσεις.

Άρθρο 10

(1) Κατά την κατάθεση της δήλωσης υποψηφιότητας, κάθε κοινοτικός εκλόγιμος πρέπει να προσκομίσει τα ίδια δικαιολογητικά με έναν ημεδαπό υποψήφιο. Πρέπει, εξάλλου, να υποβάλει υπεύθυνη δήλωση με την οποία θα προσδιορίζεται:
α) η υπηκοότητα και η διεύθυνσή του στην εκλογική επικράτεια του κράτους μέλους της κατοικίας του,
β) ότι δεν είναι συγχρόνως υποψήφιος για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε άλλο κράτος μέλος, και
γ) ενδεχομένως, ο εκλογικός κατάλογος του δήμου ή κοινότητας ή εκλογικής περιφέρειας στον οποίο ήταν τελευταία εγγεγραμμένος στο κράτος μέλος καταγωγής.

(2) Κατά την κατάθεση της υποψηφιότητάς του, ο κοινοτικός εκλόγιμος οφείλει επίσης να καταθέσει βεβαίωση των αρμοδίων διοικητικών αρχών του κράτους μέλους καταγωγής ότι δεν έχει εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι στο κράτος αυτό ή ότι τέτοια έκπτωση από το δικαίωμα δεν είναι γνωστή στις εν λόγω αρχές.

(3) Επιπλέον, το κράτος μέλος της κατοικίας δύναται να απαιτεί από τον κοινοτικό εκλόγιμο να προσκομίσει ισχύον αποδεικτικό ταυτότητας· μπορεί επίσης να απαιτήσει από τον κοινοτικό εκλόγιμο να δηλώσει από πότε είναι υπήκοος ενός κράτους μέλους.

Άρθρο 11

(1) Το κράτος μέλος της κατοικίας ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο για τη συνέχεια που επιφυλάσσει στην αίτηση εγγραφής του στους εκλογικούς καταλόγους ή για την απόφαση σχετικά με το παραδεκτό της υποψηφιότητάς του.

(2) Σε περίπτωση άρνησης εγγραφής στους εκλογικούς καταλόγους ή απόρριψης της υποψηφιότητάς του, ο ενδιαφερόμενος δύναται να ασκήσει τα ένδικα μέσα που επιφυλάσσει σε αντίστοιχες περιπτώσεις η νομοθεσία του κράτους μέλους της κατοικίας για τους εκλογείς και εκλόγιμους υπηκόους του.

Άρθρο 12

Το κράτος μέλος της κατοικίας ενημερώνει εγκαίρως και με τον προσήκοντα τύπο τους κοινοτικούς εκλογείς και εκλόγιμους σχετικά με τις προϋποθέσεις και τις λεπτομέρειες άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στο κράτος αυτό.

Άρθρο 13

Τα κράτη μέλη ανταλλάσσουν τις αναγκαίες πληροφορίες για την υλοποίηση του άρθρου 4. Προς το σκοπό αυτό, το κράτος μέλος της κατοικίας, βάσει της αναφερόμενης στα άρθρα 9 και 10 υπεύθυνης δήλωσης, διαβιβάζει στο κράτος μέλος της καταγωγής, εντός εύλογης πριν από κάθε ψηφοφορία προθεσμίας, τις πληροφορίες σχετικά με τους υπηκόους του κράτους της καταγωγής που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους ή έχουν υποβάλει υποψηφιότητα. Το κράτος μέλος καταγωγής λαμβάνει, σύμφωνα με την εθνική του νομοθεσία, τα κατάλληλα μέτρα για να αποφευχθεί η διπλοψηφία και η διπλή υποψηφιότητα των υπηκόων του.

Κεφάλαιο III: Παρεκκλίσεις και μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 14

(1) Εάν κατά την 1η Ιανουαρίου 1993, το ποσοστό των πολιτών της Ενωσης που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος χωρίς να έχουν την υπηκοότητά του και έχουν τη νόμιμη ηλικία για να ψηφίσουν υπερβαίνει το 20% του συνόλου των πολιτών της Ενωσης που έχουν τη νόμιμη ηλικία για να ψηφίσουν και κατοικούν σ'αυτό, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί, κατά παρέκκλιση των διατάξεων της παρούσας οδηγίας,

α) να παρέχει το δικαίωμα του εκλέγειν μόνο στους κοινοτικούς εκλογείς που κατοικούν στο εν λόγω κράτος μέλος επί μία ελαχίστη χρονική περιόδο που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 5 έτη,

β) να παρέχει το δικαίωμα του εκλέγεσθαι μόνο στους κοινοτικούς εκλόγιμους που κατοικούν στο εν λόγω κράτος μέλος επί μία ελαχίστη χρονική περιόδο που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 10 έτη.

Οι διατάξεις αυτές ισχύουν με την επιφύλαξη των προσηκόντων μέτρων τα οποία μπορεί να λάβει το εν λόγω κράτος μέλος σχετικά με την σύνθεση των καταλόγων υποψηφίων και τα οποία έχουν ως στόχο να διευκολύνουν την ενσωμάτωση των μη υπηκόων πολιτών της Ενωσης.

Ωστόσο, δεν μπορεί να αντιταχθούν στους κοινοτικούς εκλογείς και εκλόγιμους οι οποίοι, λόγω της κατοικίας τους εκτός του κράτους μέλους καταγωγής τους ή της διάρκειας της εκεί διαμονής τους, δεν έχουν σ'αυτό το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, οι προϋποθέσεις σχετικά με τη διάρκεια της διαμονής του πρώτου εδαφίου.

(2) Αν κατά την 1η Φεβρουαρίου 1994, οι υπήκοοι ενός κράτους μέλους που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος μπορούν να ασκήσουν σ'αυτό το δικαίωμα του εκλέγειν στο εθνικό κοινοβούλιο και μπορούν να εγγραφούν, προς το σκοπό αυτό, στους εκλογικούς καταλόγους υπό τις αυτές ακριβώς προϋποθέσεις με τους ημεδαπούς εκλογείς, το εν λόγω κράτος μέλος δύναται, κατά παρέκκλιση, να μην εφαρμόζει στους υπηκόους αυτούς τα άρθρα 6 έως 13 της παρούσας οδηγίας.

(3) Στις 31 Δεκεμβρίου 1997 και εν συνεχεία 18 μήνες πριν από κάθε διαξαγωγή εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκθεση με την οποία εξακριβώνεται εάν εξακολουθούν ή όχι να ισχύουν οι λόγοι που δικαιολογούν τη χορήγηση, στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, παρέκκλισης σύμφωνα με το άρθρο 8 , παράγραφος 2 της συνθήκης, και προτείνει, ενδεχομένως, τις κατάλληλες προσαρμογές.
Τα κράτη μέλη που θεσπίζουν διατάξεις κατά παρέκκλιση σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2, υποβάλλουν στην Επιτροπή όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά.

Άρθρο 15

Για τις τέταρτες άμεσες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εφαρμόζονται οι ακόλουθες ειδικές διατάξεις:

1) Οι πολίτες της Ένωσης οι οποίοι, στις 15 Φεβρουαρίου 1994, έχουν ήδη δικαίωμα ψήφου στο κράτος μέλος της κατοικίας και είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους στο εν λόγω κράτος μέλος, δεν υπόκεινται στις διατυπώσεις που ορίζονται στο άρθρο 9.

2) Τα κράτη μέλη, στα οποία οι εκλογικοί κατάλογοι έχουν κλείσει πριν από τις 15 Φεβρουαρίου 1994, λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα που επιτρέπουν στους κοινοτικούς εκλογείς που θέλουν να ασκήσουν σ'αυτά το δικαίωμα του εκλέγειν να εγγράφονται στους εκλογικούς καταλόγους εντός εύλογης προθεσμίας πριν από την ημέρα της ψηφοφορίας.

3) Τα κράτη μέλη τα οποία, χωρίς να καταρτίζουν ειδικούς εκλογικούς καταλόγους, αναφέρουν την ιδιότητα του εκλογέα στα μητρώα του πληθυσμού και στα οποία δεν είναι υποχρεωτική η ψήφος, μπορούν να εφαρμόσουν το ίδιο καθεστώς και στους κοινοτικούς εκλογείς που είναι εγγεγραμμένοι στα εν λόγω μητρώα και οι οποίοι, αφού ειδοποιήθηκαν ατομικά για τα δικαιώματά τους, δεν εξεδήλωσαν τη βούληση να ασκήσουν το εκλογικό τους δικαίωμα στο κράτος μέλος της καταγωγής. Διαβιβάζουν στις αρχές του κράτους μέλους καταγωγής το έγγραφο στο οποίο εκφράζεται η πρόθεση αυτών των εκλογέων να ψηφίσουν στο κράτος μέλος στο οποίο κατοικούν.

4) Τα κράτη μέλη στα οποία η εσωτερική διαδικασία ανάδειξης υποψηφίων πολιτικών κομμάτων και πολιτικών ομάδων ρυθμίζεται δια νόμου δύνανται να προβλέπουν ότι οι διαδικασίες που έχουν κινηθεί δυνάμει του νόμου αυτού πριν από την 1η Φεβρουαρίου 1994 και συνεχίζουν να ισχύουν οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί εν προκειμένω.

Κεφάλαιο VI: Τελικές διατάξεις

Άρθρο 16

Η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πριν από την 31η Δεκεμβρίου 1995 επί της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας οδηγίας κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του Ιουνίου 1994. Βάσει αυτής της έκθεσης, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα μετά από πρόταση της Επιτροπή και αφού ζητήσει τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μπορεί να θεσπίσει διατάξεις που τροποποιούν την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 17

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο μέχρι την 1η Φεβρουαρίου 1994. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίσουν τις εν λόγω διατάξεις, οι τελευταίες αυτές παρέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 18

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

***

ISSN 0254-1483

COM(93) 534 τελικό

ΕΓΓΡΑΦΑ

GR **06**

Αριθ. καταλόγου : CB-CO-93-572-GR-C

ISBN 92-77-60277-5

Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
L-2985 Luxembourg